БҮГҮ ЧУРТТАРНЫҢ ПРОЛЕТАРИИЛЕРИ, КАТЫЖЫНАР!

ШЫН

ВКП(б) ТЫВА ОБКОМУНУҢ,КЫЗЫЛ ХООРАЙ КОМИТЕДИНИҢ БОЛГАШ АЖЫЛЧЫ ЧОННАРНЫҢ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ ОБЛАСТЬ СОВЕДИНИҢ ОРГАНЫ

1925 чылда үндезилетинген

1951 декабрь 4 ВТОРНИК № 238 (2412)

ӨРТЭЭ 20 КӨП.

БО ХҮНГҮ СОЛУНДА:

Эш И. В. Сталинга (1 арын).

Тайбың херээн камгалаал!

Бүгү чурттарның тайбың камгалалының шимчээшкининиң бүгү киржикчилеринге Тайбың талалакчыларының Үшкү Бүгү-эвилел конференциязының кыйгырыы (1 арын).

Тайбың талалакчыларының Үшкү Бүгү-эвилел конференциязы (2 арын).

ССРЭ-ниң Даштыкы херектер Министерствозу (2 арын)

А. Назын-оол. — Тудуг ажылынче кичээнгей салыр (2 арын).

М. Пахомов.—Совет демократия—демократияның дээди хевири (2 арын).

Ф. Беляев. — Улус судтарының сонгулдалары (3 арын).

К. Онга. — Мал кыштагларда (3 арын).

КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы (4 арын).

Тайбынның Пактызы дээш! (4 арын).

Кореяда болуушкуннар (4 арын).

СОВЕТ УЛУСТУҢ НИИТИ ХЕРЭЭ

Ноябрьниң 29-та Москвага тайбың талалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы бодунуң ажылын дооскан.

Хөй миллион совет улустуң тайбың херээнге ханызы-биле бердингенин, большевик партияны, совет чазакты, эш Сталинны долгандыр бистиң чурттуң бүгү ажылчы чоннарының чаңгыс эп-сеткилдиг сырый катышканын конференция көргүскен.

Дайынның империалистиг кыпсыкчыларының чимзениишкиннеринге удур, бүгү-ниитиниң тайбынын камгалаары болгаш быжыглаары дээш, бүгү делегейде тайбының тиилетирбес чөленгиижи — бистиң социалистиг күрүневистиң күүгү-шыдалын быжыдары дээш демисежиринге совет кижилерниң чайгылыш чок шиитпирлии конференцияның төлээлериниң чугааларындан болгаш бүгү чурттарда тайбың камгалалының шимчээшкининиң бүгү киржикчилеринге конференцияның кыйгырыынган база катап бодунуң тодаргай өлчээшкинин тыпкан.

Бистиң улуг делгем чуртувустуң бүгү улустарының төлээлери ажылчыннар болгаш колхозчулар, эртемниң болгаш уран-чүүлдүн ажылдакчылары, бистиң маадырлыг улузувустуң улуг салгакчыларының болгаш алдарлыг совет аныяктарының төлээлери конференцияның индиринден чүве чугаалап турганнар. Тайбынның улуг херээ дээш, тайбың тургузукчу күш-ажылга чаа-чаа чедиишкиннер дээш, улустар аразының тайбың кады ажылдажыышкыны болгаш найыралы дээш демиселче ССРЭ-ниң ажылчы чоннарының чайгылыш чок, чаңгыс эп-сеткилдиг чүткүлүнүң дугайын олар чугаалап турганнар.

Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбың Пактызын чарар дугайында тайбынның Бүгү-делегей Төвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ССРЭ-ниң 117 миллион ажыг хамаатылары аттарын салганнар деп тайбың Камгалалының Совет Комитединиң медеглелин совет улус болгаш бистиң чуртувустуң кызыгаарларының даштында миллион-миллион кижилер улуг сорук кириишкин-биле ужурашканнар.

Агрессчи, эжелекчи дайынны кижи-төрелгетениң мурнунга эн-не аар кем-буруулуг херек деп совет кижилер санавышаан, дайынның империалистиг кыпсыкчыларынга удур шиитпирлиг демиселди чорудуп турарлар. Советтер чуртунуң ажылчы чоннарының бүгү-ле күжениишкиннери болгаш сагыш-бодалдары улус ажыл-агыйының, эртемниң культураның, хамааты үлегүрнүү өскедаа бүдүрүлгелери тургустунуп, чурттаар бажыңнар, театрлар, уруглар-ның албан черлери гүгүнүп турар.

Совет кижилер коммунизмниң чырыткылыг тудуун тургуспушаан, делегейниң чаа дайынының чалбыыжын кыпсырын ораллажып турар америк-англи агрессчи бөлүгленнишкинниң империалистиг чагырыкчыларының үүлгедиишкиннерин серемчилелдиг хайгаарап турарлар. Агрессорларның чимзениишкиннери ССРЭ-ниң ажылчы чоннарынга коргунчуг эвес. Коммунизм тургузуушкунунуң оруун шилип алган бистиң улузувустуң оон чайладыптар күштер делегейде чок. Совет улус бодунуң күжүн болгаш бодунуң оруунуң шынныын медереп билбишаан, келир үезинге чайгылыш чок ынаныш-биле болгаш идегел-биле тургузукчу улуг ажылын чорудуп турар.

Совет кижилер тайбың дээш туруштуг болгаш чайгылыш чок демисежип турарлар. чүге дээрге, олар дээрбечи империалистиг дайынны бүгү чурттарның бөдүүн кижилеринге тергиин улуг айыллыг чорук деп көрүп турарлар. Бистиң чуртувус чаа дайынның империалистиг кыпсыкчыларының ханныг бодалгаларын дидим болгаш туруштуу-биле илереталалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы бодунуң ажылын дооскан.

Хөй миллион совет улустуң тайбың херээнге ханызы-биле бердингенин, большевик партияны, совет чазакты, эш Сталинны долгандыр бистиң чурттуң бүгү ажылчы чоннарының чаңгыс эп-сеткилдиг сырый катышканын конференция көргүскен.

Дайынның империалистиг кыпсыкчыларының чимзениишкиннеринге удур, бүгү-ниитиниң тайбының камгалаары болгаш быжыглаары дээш, бүгү делегейде тайбының тиилетирбес чөленгиижи — бистиң социалистиг күрүневистиң күүгү-шыдалын быжыдары дээш демисежиринге совет кижилерниң чайгылыш чок шиитпирлии конференцияның төлээлериниң чугааларындан болгаш бүгү чурттарда тайбың камгалалының шимчээшкининиң бүгү киржикчилеринге конференцияның кыйгырыынган база катап бодунуң тодаргай өлчээшкинин тыпкан.

Бистиң улуг делгем чуртувустуң бүгү улустарының төлээлери ажылчыннар болгаш колхозчулар, эртемниң болгаш уран-чүүлдүн ажылдакчылары, бистиң маадырлыг улузувустуң улуг салгакчыларының болгаш алдарлыг совет аныяктарының төлээлери конференцияның индиринден чүве чугаалап турганнар. Тайбының улуг херээ дээш, тайбың тургузукчу күш-ажылга чаа-чаа чедиишкиннер дээш, улустар аразының тайбың кады ажылдажыышкыны болгаш найыралы дээш демиселче ССРЭ-ниң ажылчы чоннарының чайгылыш чок, чаңгыс эп-сеткилдиг чүткүлүнүң дугайын олар чугаалап турганнар.

Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбың Пактызын чарар дугайында тайбынның Бүгү-делегей Төвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ССРЭ-ниң 117 миллион ажыг хамаатылары аттарын салганнар деп тайбың Камгалалының Совет Комитединиң медеглелин совет улус болгаш бистиң чуртувустуң кызыгаарларының даштында миллион-миллион кижилер улуг сорук кириишкин-биле ужурашканнар.

Агрессчи, эжелекчи дайынны кижи-төрелгетениң мурнунга эн-не аар кем-буруулуг херек деп совет кижилер санавышаан, дайынның империалистиг кыпсыкчыларынга удур шиитпирлиг демиселди чорудуп турарлар. Советтер чуртунуң ажылчы чоннарының бүгү-ле күжениишкиннери болгаш сагыш-бодалдары улус ажыл-агыйының, эртемниң культураның, хамааты үлегүрнүү өскедаа бүдүрүлгелери тургустунуп, чурттаар бажыңнар, театрлар, уруглар-ның албан черлери гүгүнүп турар.

Совет кижилер коммунизмниң чырыткылыг тудуун тургуспушаан, делегейниң чаа дайынының чалбыыжын кыпсырын ораллажып турар америк-англи агрессчи бөлүгленнишкинниң империалистиг чагырыкчыларының үүлгедиишкиннерин серемчилелдиг хайгаарап турарлар. Агрессорларның чимзениишкиннери ССРЭ-ниң ажылчы чоннарынга коргунчуг эвес. Коммунизм тургузуушкунунуң оруун шилип алган бистиң улузувустуң оон чайладыптар күштер делегейде чок. Совет улус бодунуң күжүн болгаш бодунуң оруунуң шынныын медереп билбишаан, келир үезинге чайгылыш чок ынаныш-биле болгаш идегел-биле тургузукчу улуг ажылын чорудуп турар.

Совет кижилер тайбың дээш туруштуг болгаш чайгылыш чок демисежип турарлар. чүге дээрге, олар дээрбечи империалистиг дайынны бүгү чурттарның бөдүүн кижилеринге тергиин улуг айыллыг чорук деп көрүп турарлар. Бистиң чуртувус чаа дайынның империалистиг кыпсыкчыларының ханныг бодалгаларын дидим болгаш туруштуу-биле илереталалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы бодунуң ажылын дооскан.

Хөй миллион совет улустуң тайбың херээнге ханызы-биле бердингенин, большевик партияны, совет чазакты, эш Сталинны долгандыр бистиң чурттуң бүгү ажылчы чоннарының чаңгыс эп-сеткилдиг сырый катышканын конференция көргүскен.

Дайынның империалистиг кыпсыкчыларының чимзениишкиннеринге удур, бүгү-ниитиниң тайбының камгалаары болгаш быжыглаары дээш, бүгү делегейде тайбының тиилетирбес чөленгиижи — бистиң социалистиг күрүневистиң күүгү-шыдалын быжыдары дээш демисежиринге совет кижилерниң чайгылыш чок шиитпирлии конференцияның төлээлериниң чугааларындан болгаш бүгү чурттарда тайбың камгалалының шимчээшкининиң бүгү киржикчилеринге конференцияның кыйгырыынган база катап бодунуң тодаргай өлчээшкинин тыпкан.

Бистиң улуг делгем чуртувустуң бүгү улустарының төлээлери ажылчыннар болгаш колхозчулар, эртемниң болгаш уран-чүүлдүн ажылдакчылары, бистиң маадырлыг улузувустуң улуг салгакчыларының болгаш алдарлыг совет аныяктарының төлээлери конференцияның индиринден чүве чугаалап турганнар. Тайбының улуг херээ дээш, тайбың тургузукчу күш-ажылга чаа-чаа чедиишкиннер дээш, улустар аразының тайбың кады ажылдажыышкыны болгаш найыралы дээш демиселче ССРЭ-ниң ажылчы чоннарының чайгылыш чок, чаңгыс эп-сеткилдиг чүткүлүнүң дугайын олар чугаалап турганнар.

Беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбың Пактызын чарар дугайында тайбынның Бүгү-делегей Төвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ССРЭ-ниң 117 миллион ажыг хамаатылары аттарын салганнар деп тайбың Камгалалының Совет Комитединиң медеглелин совет улус болгаш бистиң чуртувустуң кызыгаарларының даштында миллион-миллион кижилер улуг сорук кириишкин-биле ужурашканнар.

Агрессчи, эжелекчи дайынны кижи-төрелгетениң мурнунга эн-не аар кем-буруулуг херек деп совет кижилер санавышаан, дайынның империалистиг кыпсыкчыларынга удур шиитпирлиг демиселди чорудуп турарлар. Советтер чуртунуң ажылчы чоннарының бүгү-ле күжениишкиннери болгаш сагыш-бодалдары улус ажыл-агыйының, эртемниң культураның, хамааты үлегүрнүү өскедаа бүдүрүлгелери тургустунуп, чурттаар бажыңнар, театрлар, уруглар-ның албан черлери гүгүнүп турар.

Совет кижилер коммунизмниң чырыткылыг тудуун тургуспушаан, делегейниң чаа дайынының чалбыыжын кыпсырын ораллажып турар америк-англи агрессчи бөлүгленнишкинниң империалистиг чагырыкчыларының үүлгедиишкиннерин серемчилелдиг хайгаарап турарлар. Агрессорларның чимзениишкиннери ССРЭ-ниң ажылчы чоннарынга коргунчуг эвес. Коммунизм тургузуушкунунуң оруун шилип алган бистиң улузувустуң оон чайладыптар күштер делегейде чок. Совет улус бодунуң күжүн болгаш бодунуң оруунуң шынныын медереп билбишаан, келир үезинге чайгылыш чок ынаныш-биле болгаш идегел-биле тургузукчу улуг ажылын чорудуп турар.

Совет кижилер тайбың дээш туруштуг болгаш чайгылыш чок демисежип турарлар. чүге дээрге, олар дээрбечи империалистиг дайынны бүгү чурттарның бөдүүн кижилеринге тергиин улуг айыллыг чорук деп көрүп турарлар. Бистиң чуртувус чаа дайынның империалистиг кыпсыкчыларының ханныг бодалгаларын

Москва, Кремль

Эш И. В. Сталинга

Эргим Иосиф Биссарионович!

Бистер, ажылчыннарның, колхозчуларның, инженерлерниң, эртемдээннерниң, чогаалчыларның, уран-чүүл ажылдакчыларының болгаш совет интеллигенциянның өске-даа отрядтарының төлээлекчилери — тайбың талалакчыларының Үшкү Бүгү-эвилел конференциязының төлээлери, бисти соңгаан совет улустуң сагыш сеткилин илеретпишаан, ажылчы чоннарының улуг баштынчызы болгаш башкызы, тайбының тук тудукчузу Силерге ханы ынакшылдың сестери-биле чалбыыштыг байырны барааладып тур бис.

Бистиң Төрээн чуртувустуң ажылчы чоннары бисти конференцияже төлээлерге соңгуп тургаш, дайын кыпсыкчыларының бужар-бак чимзеникчилеринге удур тайбың дээш база улустар аразынга найыралы дээш амыр-дыш чок шиитпирлиг демиселге Совет Эвилелиниң улустарының өскерлиш чок күзел-соруун бүгү делегейниң мурнунга база катап шынзыктырып бадыткаарының чагыы бергеннер.

«Бир эвес улустар тайбыңны камгалаарының херээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатынган болгаш быжыглатынган турар» деп Силернин сестеринерни удуртулга болдургаш, беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбың Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Төвүлелиниң Кыйгырыының адаанга холунун үжүүн салган тайбының даштыкыда миллион-миллион өннүктериниң немей 117 миллион ажыг совет кижилер боттарының холунуң үжүктерин салганнар.

Тайбының Бүгү-делегей Төвүлелиниң Кыйгырыының адаанга холунуң үжүүн салып тура совет кижи бүрүзү, тайбың тургузукчу күш-ажылга чедиишкин бүрүзү болза, улустарның тайбың дээш демиселиниң херээнге тайбының буза шаптырбас шивээзи — бистиң чуртувустуң эн дээди салыышкыны болур деп чүвени сагынмышаан, коммунизм тургузуушкунунуң күш-ажыл фронтузунга ам-даа кызымак болгаш үре-түнелдиг ажылдаарын Төрээн чуртун, эш Сталин Силернин мурнунарга ол хол үжүүн быжыглаан.

Коммунизмниң улуг тудугларын тургузарының талазы-биле Силернин мерген угазинныг салган сорулгаларынарны көстүп көрбээн темпилер-биле боттандырбышаан, үлетпүрүүн болгаш көдээ ажыл-агыйның хөгжүлдезинге боттарының бүгү күштерин бербишаан, бойдустуң болуушкуннарын шыдамыкайы-биле чагырбышаан, база совет эртемниң, уран-чүүлдү, литератураны чаа-чаа чедиишкиннер-биле байытпышаан бистиң Төрээн чуртувустуң ажылчы чоннары тайбың тургузукчу күш ажылчы кижилерге кандыг чаагайжыдылганы берип турарын делегейниң улустарынга тодаргай көргүзүп турарлар.

Совет ниитилелдиң озуп турар экономнуг күчүзүнде болгаш бузулбас мораль-политиктиг чаңгыс эпкинге даянып турар совет күрүнениң сталинчы тайбың даштыкы политиказы болза, дайын кыпсыкчыларының, Соңгу-атлантика блогунуң күткүкчүлериниң дээрбечи, агрессчи политиказынга удур туруп турар. Улустарның аразында экономнуг болгаш культурлуг харылзааны сыжыктырар дээш Совет чазак бүгү-ле күүлдерни кылып турар. Америк-англи империалистер бот-боттарын көрүшпес болгаш сезиктиг чоруктарны тарывышаан Совет Эвилелин, улусчу Кыдатты болгаш улус демократиязының чурттарын экономикалыг блокаданың болгаш хоп-мегениң демир ханазы-биле өске чурттардан аңгылаарын оралдажып турарлар. Хосталгага, демократияга, тайбынга шынчызының дугайында оларның ийн арынныг бужар-бак таңгырактарынга Кореяда, Чоокку Чөөп-чүктүн болгаш делегейниң өске-даа чурттарында оларның ханныг херектери улурланышкак болуп турар.

Делегейниң бүгү чурттарында чүс-чүс болгаш миллион-миллион чаа-чаа кижилер тайбың дээш демиселдиң бүгү-делегей фронтузунуң бузулбас одуругларынга хүн-бүрүде немежип турарлар. Бистиң улуг Төрээн чуртувус — Совет Эвилели болза, бүгү ак-сеткилдиг кижилер тайбының херээ тиилээр деп чүвеге бүзүрээриниң үндезини болуп турар. Бөмбүрзектиң бүгү чурттарында чүс-чүс миллион кижилерге эш Сталин Силерниң адынар, бүгү бурунгаар депшилгелиг кижилерни катыштырып турар тайбың дээш демиселдиң тугу болуп турар.

Совет кижилер эш Сталинның адын чүректеринге кадагалап алгаш Ада-чурттуң улуг дайынының тулчуушкуннарынга бодунуң Төрээн чуртунуң алдарын болгаш хамаарышпас чоруун камгалап алган болгаш гитлерлиг черлик араатаннарның дарлалының айылындан кижи төрелгетенби чайлаткан.

Сталинның адын боттарының чүректеринге кадагалавышаан, совет кижилер дайынның үргедээни хоорайлар болгаш суурланы, фабрикаларны болгаш заводтарны маадырлыг күш-ажыл-биле катап тургускан, база коммунизмниң улуг тудуун чедиишкинниг тургузуп турарлар.

Сталинның адын чүректеринге кадагалавышаан, тургузукчу күш-ажылга боттарының тиилелгелерин көвүдетпишаан совет кижилер кижи төрелгетениң бүгү-ле бурунгаар депшилгелиг күштери-биле кады дайын кыпсыкчыларының бужар-бак хоралыг бодалдадынга удур тайбың дээш шудургу болгаш чайгылыш чок демисежип турарлар.

Тайбычының күштери дайын кыпсыкчыларының кара күштерин ажып тиилеп турар, дайынны тайбың тиилеп турар деп чүвеге эш Сталинның ады делегей кырында чүс-чүс миллион кижилерниң чүректерин чайгылыш чок бүзүредип турар.

Тайбың дээш демиселчилериниң тиилетирбес бүгү-делегей армиязы делгерезин!

Тайбының бузулбас чөленгиижи — бистиң күчүлүг Төрээн чуртувус — Совет Социалистиг Республикаларның Эвилели делгерезин!

Тайбының улуг тух тудукчузу эш Сталин делгерезин!

ТАЙБЫҢНЫҢ ХЕРЭЭН КАМГАЛААЛ!

Бүгү чурттарның тайбың камгалалының шимчээшкининиң бүгү киржикчилеринге тайбың талалакчыларының Үшкү Бүгү-эвилел конференциязының

КЫЙГЫРЫЫ

Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң бүгү улустарының төлээлекчилери бистер тайбың талалакчыларының Үшкү Бүгү-эвилел конференциязынга Москвага чыылгаш, бистиң Төрээн чуртувустуң даштында тайбың камгалалының улуг шимчээшкининиң киржикчилеринге байыр чедирип тур бис.

Тайбының лагериниң күштери хүн-бүрүде өзүп, быжыгып турар. Делегейниң чаа дайынының ылаптыг айыылын билгеш, бүгү ак-сеткилдиг кижилер социал, политиктиг азы шажын-чүдүлгези ылгал чокка тайбының идепкейлиг камгалакчыларының хүрээлеринге кирип турар.

Тайбың талалакчыларының шимчээшкини амгы үеде улустуң канчаар-даа аажок улуг шимчээшкини болу берген. Оон тодаргай херечизи болза, кижи төрелгетениң төөгүзүнге көзүлбээн бүгү делегейниң ийн удаа бадылаашкыннары — атомнуг чепсекти хоругдаар дугайында 500 миллион ажыг кижи ат салган Стокгольм Кыйгырыының адаанга ат салыышкынының болгаш беш улуг күрүнелериниң аразынга Тайбының Пактызын чарар дугайында 600 миллион чыгыы кижи ат салган Кыйгырыының адаанга ат салыышкынның чыылдазының талазы-биле ам чоруп турар кампаниязы болур.

Совет кижилер тайбың дээш күштүү-биле демисежип турар, чүге дизе, агрессчи дайынны кижи төрелгетениң мурнунга аар кем херек болгаш делегейниң бөдүүн кижилеринге улуг ядараашкын болур деп санап турарлар. Тайбының Пактызын чарар дугайында Тайбының Бүгү-делегей Төвүлелиниң Кыйгырыының адаанга 117 миллион ажыг совет хамаатылары аттарын салгаш, АКШ-тың, Англияның, Францияның болгаш делегейниң өске-даа бүгү чурттарының улустары-биле тайбың болгаш найыралдыг чурттаарын күзеп турарын медеглээннер.

Бистиң чуртувус тайбының илегелдиг чөленгиижи болуп турарынга, тайбың дээш демисел болгаш улустарның бүзүрели совет күрүнениң даштыкы политиказының кол утка шынары болуп турарынга бис чоргаарланып турар бис.

ССРЭ-ниң Дээди Совединиң 1951 чылдың мартта бадылап үндүргени тайбың камгалалының дугайында хоойлу өзугаар дайын пропагандазын Совет Эвилелинде аар кем-буруу кылдыр көөр.

Янзы-бүрү эконом системалыг болгаш идеологиялыг күрүнелер тайбыны-биле кады туруп болур деп хөй удаа санап келген совет чазактың тайбынга ынакшылдыг даштыкы политиказын совет улус изии-биле үүлдүг деп көрүп турар болгаш деткип турар.

Капитализм-биле тайбын чаржырындан бис кортпас бис, ынчалзадаа империалистиг агрессчилериниң чимзениишкини-даа биске коргунчуг эвес. Коммунистиг ниитилелдиң тургузуушкунунуң оруундан бистиң улузувусту чая идиптер күш делегейде чок.

Совет улус тайбының дайзыннарының чимзениишкиннерин серемчилелдин-биле хайгаарап турар болгаш бодунуң Төрээн чуртун, бодунуң тайбың күш-ажылын оон хосталгазынга болгаш хамаарышпас чоруунга шоглаан бүгү-ле дайзыннардан камгалаарынга белен.

Совет улус бодунуң бүгү күжениишкинин улус ажыл-агыйын, эртемни, культураны болгаш уран-чүүлду улам хөгжүдеринге углап турар. Улуг Сталиннның инициативазы-биле бистиң чуртувуста бойдус чазртылгазының талазы-биле канчаар-даа аажок улуг ажылдарны чорудуп, суг күжү-биле ажылдаар улуг электри станцияларын болгаш суггарылга каналдарын тудуп, чаа фабрикаларны, заводтарны, чуртталга бажыңнарын, школаларны, эмнелгелерни, клубтарны болгаш уруглар садтарын тургузуп турар. Улус ажыл-агыйының хөгжүлдези-биле кады совет кижилериниң чаагай амыдыралы база үзүктел чокка өзүп турар. Дембээрээн реакционерлериниң болгаш сан-хөө магнаттарының, бир дугаар ээлчегде америк-англи империалистериниң карамдыгып турары делегейниң чаа дайынының айылы-биле холбаштыр бүгү чурттарда бөдүүн кижилериниң үймээзиренчиг чоруун миллион-миллион совет кижилер хуваажып турар. Ол реакционерлер болгаш магнаттар байырының болгаш канчаар-даа аажок хөй кончаа алырының үндезин дөзү дайында деп көрүп турарлар. Хосталгага ынакшылдыг корей улуска удур эжелекчи, хоозурадыкчы дайынны АКШ-тың чагырыкчы бөлүктери ам бүдүн чартык чылда чорудуп турарлар. Мурнунда-ла чардынган делегейниң бүгү дугуржулгаларын бужар багы-биле хөме тепсээш, америк реакционерлер агрессчи Атлантика блогун калбартып, чер бөмбүрзээниң бүгү диптериниде чаа шериг базаларын тургузуп, боо-чепсекти эндере бүдүрүп үндүрерин болгаш атомнуг чепсек хереглээр дайынга белеткелди калчаалыы-биле күштелдирип турар. Олар ол сорулга-биле Катышкан Нациялар Организациязын дайынның чепсээ болдуруп, япон болгаш герман милитаризмин катап төрүүндүрүп турар. Американың реаксылыг парлалгазы болгаш радиозу советке удур, меге хоозун пропаганданы хүн-бүрүде чорудуп, Совет Эвилелинге, Кыдат Улус Республикага болгаш улус демократиязының чурттарынга удур өжээнни кыпсып турар. Атлантика блогунда кирген чурттарның улустары шериг бюджединиң үндүрүглериниң болгаш улуг өртек үненин аар бергезиниң адаанда мөгүдеп турарлар.

Дайын айыылының өскен үезинде тайбынны камгалаар дээш кампанияны улам калбартыры, дайын кыпсыкчыларының кем-буруулуг оптут чоруктарының талазы-биле улустарның серемчилелин бединдери бир дугаар чергениң ужур-дузалыг.

Тайбын талалакчыларының Варшавага болган ийиги Бүгү-делегей конгрезинин эрткенинден бээр бир чылдың дургузунда бүгү чурттарда тайбының күжү улам-на сырый катышкан болгаш өскен. «Бир эвес улустар тайбынны камгалаарының херээн боттарының холунга алыр болгаш ону туюлунга чедир камгалаар болза, тайбың камгалатыган болгаш быжыглатынган турар» деп тайбының улуг тук тудукчузу Иосиф Биссарионович Сталиннның кыйгырыглары бүгү бөдүүн кижилериниң чүректерин чаа күш-биле сорук кирген болгаш тайбының херээ тиилээр деп бүзүрелди оларда быжыглаан.

Бүгү чурттарда миллион-миллион кижилериниң амыдырал эрге-ажыктарынга тааржып турар ол мерген болгаш тодаргай бодал болза, чер бөмбүрзээниң бүгү чурттарында калбак улус массаларның чүректеринде ханызы-биле синиккен Бінчангаш, чер делегейде бүгү националдарның болгаш үзел бодалдың бүгү кижилери, эр, херээженнер, аныяктар болгаш кырганнар, дайынны көөр хөөн чок кижилер шуптузу тайбың камгалалында ам туруп турар. Империалистиг агрессорларның дайын белеткелинге удур олар хүн бүрү идепкейлиг демисежип, оларның кара-сагыштыг бодалдарын шиитпирлии-биле үзүп турарлар.

Бистер, тайбың талалакчыларының Бүгү-эвилел конференциязының төлээлери, хөй миллион совет улустуң сеткил-сагыжын илеретпишаан, Тайбының Бүгү-делегей Төвүлелиниң вена сессиязының чарлааны тайбың дээш улам ынайгы демиселдиң программазын бүгү тала-биле деткип, изии-биле үүлдүг деп көрүп тур бис. Ол программа совет кижи бүрүзүнге билдингир болгаш оларның чүректеринге чоок. Чер бөмбүрзээниң чонунуң дыка хөй кезииниң чугула негелдезин илередип турар.

Бүгү делегейге быжыг болгаш үр тайбың дээш, дайын кыпсыкчыларының чимзениишкиннеринге удур моон соңгаар-даа демисежиривисти медеглеп тур бис.

Тайбың дээш демиселчилериниң улуг шимчээшкини делгерезин!

Тайбың делгерезин!

Эйлиг-Хемде соңгулда белеткели

ШАГААН-АРЫГ (Телефон-биле). Улус судтарының соңгулдаларынга белеткел ажылдары Улуг-Хем районнуң Эйлиг-Хем сумузуада кошкак чоруп турар. Үүл дизе, бо чылдың ноябрьниң 21-ге чедир-ле соңгулда пунктузу шиметинмээн болгаш соңгукчулар ортузунга агитация ажылын чорударынче эгелеп кирбээн турган.

Ынчангаш, ноябрьниң 22-ден эгелээш соңгукчуларның ат-даңзызын тургузуп, соңгулда пунктузунуң шимелдезин кылып эгелээн болгаш агитаторларның баштайгы хуралын кылгаш соңгукчулар ортузунга чорудар ажылдарның дугайын дугуржуп чугаалашкаш ажылдап эгелээн.

Тайбың талалакчыларының Үшкү Бүгү-эвилел конференциязы

НОЯБРЬ 29-ТА ЭРТЕНГИ ХУРАЛЫ

Эвилелдер Бажыңының Колонналарлыг залында тайбың талалакчыларының Бүгү-эвилел конференциязы үш хүн улаштыр болуп турар. Бүгү төлээлерниң чугаалаан чугаалары бодунуң чуртунга кызыгаар чок ынаан, социалистиг күрүненің күчү-шыдалын кызымакай күш-ажылы-биле быжыглаарынга совет улустуң чаңгыс эп-сеткилдиг түткүлүн, база тайбыңның улуг херээн эчизиниге чедир камгалаарынга шиитпирлиин илередип турар.

Ноябрьниң 29-та эртенги хуралга беш улуг күрүнелерниң аразында Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга ажылдакчызы эш **Суни** кайгамчыктыг совет шыныг түүлдерни чечени-биле бодунуң чугаазында көргүскен.

Мандат комиссиязының илеткелинде тайбың камгалалының Совет Комитединиң харыысалгалыг секретари эш **Котов** кылган. 1137 төлээлерниң аразында тайбың дээш демиселчилерниң совет активтиң төлээлеп турар ССРЭ-ниң 46 янзы-бүрү националдарының кижилери бар. Төрээн совет чазаан долгандыр, шылгараңгай большевик партияны долгандыр, тайбынның улуг тук тудукчузу эш Сталинны долгандыр кажангызындан-даа артык тырый катышканын олар бистиң бүгү улуг тургузукчулузувустуң мурнундан долу эргебиле чугаалааннар.

Тайбынны камгалаар болгаш быжыглаар дээш демиселге чер кырында бүгү чаагай сеткилдиг миллионмиллион кижилерниң ажыл-чорудулгазын углап болгаш баштап турар Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң төлээлекчилери конференцияда киржип турар.

Совет Эвилелиниң ийи Маадырлары — Зоя Космодемьянскаяның болгаш Шура Космодемьянскийниң иези эш **Космодемьянскаяның** чугаазынга конференцияның киржикчилери изии-биле ужурашкан.

Эртенги хуралга конференцияның өске-даа төлээлери ол ышкаш үве чугаалааннар.

НОЯБРЬ 29-ТА КЕЖЭЭКИ ХУРАЛЫ

Тайбың талалакчыларының Бүгү-эвилел конференциязының кежээки хуралын эш Тихонов даргалап эртирген. Тбилиси хоорайның ортумак школазының башкызы эш **Гамцемлидзениң** бодунуң чугаазынга медеглээни болза:

— Ажы-төлү бистиң школавыста өөренип турар 1400 иелер совет чуртту бүгү ажылчы чоннары-биле кады, бүгү чаагай сеткилдиг кижилер-биле тайбынның херээн бүгү күш-биле камгалаарын силерге медеглээрин менээ дааскан үве.

Социалистиг Төрээн чуртту күчү шыдалын быжыглаарынче угланган совет кижилериниң күш-ажылчы эрес-дидим чоруктарының дугайын Азербайджанның ажылчы чоннарының төлээзи геолог эш **Курбан Алиев**, Туркменияның «Большевик» колхозтуң даргазы эш **Какобаев**, Оожум океанның балык үлетпүрүнүң болгаш океанография институдунуң Камчатка салбырының директору эш **Панин** олар боттарының чугааларынга чугаалаан.

Ол ышкаш Сталинчы шанналдың лауреады композитор эш **Новиков**, Закавказьениң мусульманчыларының шажын эргелелиниң төлээлекчизи **Муфтий Али Заде**, Воронеж областың Чапаев аттыг колхозунуң даргазы эш **Мартынов**, чогаалчы эш **Сафронов**, Башкириянның төлээлекчизи эш **Кашапов** олар сөс ап үве чугаалааннар.

Кежээки хуралдың төнчүзүнде бүгү чурттарның тайбың камгалалының шимчээшкининиң бүгү киржикчилеринге кыйгырыгны чаңгыс эп-сеткилдиг хүлээп алган.

Тайбыңның улуг тук тудукчузу эш И. В. Сталинга чоруткан байырлыг чагааны конференцияның киржикчилери улуг сорук кирпишкиш-биле хүлээп алган.

Тайбың талалакчыларының үшкү Бүгү-эвилел конференциязы ооң-биле хагдынган.

(СЭТА).

Тайбыңның күш-ажылчы ээлчээ

Чурттуң хөй-хөй бүдүрүлгелериниң коллективтери тайбың талалакчыларының III Бүгү-эвилел конференциязына алдаржыткан күш-ажылчы ээлчегде кирген ажыттап турар.

Москваның Л. М. Каганович аттыг күрүненің бирги подшипник заводунуң коллективи беш улуг күрүнелерниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Тайбыңның Бүгү-делегей Чөвүлелиниң Кыйгырыының адаанга чаңгыс эп-сеткилдии-биле ат салбышаан, тайбың ээлчээнче киргеш, чаа-чаа бүдүрүлге чедишкиннерин чеьдип ап турар. Кол көргүзүглер талазы-биле 11 айларның планын хуусаазының бетинде күүсеткен. Бүдүрүлгениң ийи муң ажыг стахановчулары чыл онаалгазын күүсеткен. Пландан дашкаар миллион-миллион рубльдиг продукцияларын чурт ап турар. Рационализаторлар болгаш чогаадыкчылар 10 миллион чыгыы рубльдиг камналгазын берген.

Ленинградта Киров заводтуң дарганнары, прокатчылары бо хүннерде пландан ажыр муң-муң тонна поковкаларны болгаш прокаттарны бергеннер. Ленинградтың база бир өске «Красный выборжец» деп заводунуң прокатчылары үгле эң эки шынарлыг продукцияны бүдүрүп үндүрүп, график ёзугаар шыңгыы ажылдап турар. Прокат кылыр станоктарның дүргенин олар 40 хуу улгатырган. Ленинградтың бүгү орук участогунда ажылдап турар паровозчуларның, вагончуларның, орукчуларның тайбың херээнге салыышкынны көвүдедир дугайында күзел-чүткүлдүүнүң медээлери кээп кирип турар. Аарденсилиг демир оруктарның башкарыкчылары хүн-бүрүде нормадан ажыр муң-муң тонна чүүктерни дажыглап турар.

Приднепропетровскиң кан эзилдирикчилери көдүрлүүлүкүнүг ажылдап турар. Петровск аттыг металлургия заводунуң цехинде Бессемеров ноябрь айның эгезинден бээр пландан ажыр 163 эзилдириишкинни кылган. Коммунист мастер Кожевниковтуң ээлчээниң кижилери нормадан ажыр рельс кылыр он-он тонна канны берип турар.

Тайбың талалакчыларының III Бүгү-эвилел конференциязының ажытынганына Карело-фин ССР-ниң ажылчы чоннары чаа бүдүрүлге чедишкиннери-биле ужурашкан. Сегежаның саазын-целлюз комбинадының стахановчулары саазын кылыр машинаның дүргенин улгатырары дээш чаржып турар. Петр Федотов минутада машинаның дүргенин 20 метр улгатырган. Федотов станоктуң төлевилелиниң кылза чогуурундан ажыр бүдүн чартыктан ийи тонна чедир саазынны бир ээлчегде бүдүрүп үндүрерин бир каш хонукта үргүлчүлеп турар. Лобтуң ыяш кезикчилери күскү-кышкы сезоннуң эгезинден бээр пландан ажыр 6 муң кубометр тудуг ыяжын берген.

Астрахань области чуртта бир улуг болуп турар Микоян аттыг балык комбинадының коллективи продукция бүдүрүп үндүрериниң чыл планын хуусаа бетинде күүсеткен болгаш онаалгадан ажыр чартык миллион хааржак консерваларны бүдүрген. Чамдык чугула продукцияларны бүдүрүп үндүрүүшкүү дайын мурнундагы чылга деннээрге, оон ийи катап улгаткан.

Омск областың Курутинск районунуң Сталин аттыг колхозу тайбын талалакчыларының Бүгү-эвилел конференциязына тайбың херээнге салыышкынының дугайын рапорттаан. Колхоз күрүненің тараа камгалалының черинде 100 муң пуд сорттуг тарааны урган. Ниитиниң мал ажылын хөгжүдериниң үш чыл планын чедиишкинниг күүсеткен. Балык тудар бригада колхозка 100 муң рубль орулганы берген.

Узбек ССР-ниң Фергана шынаазында мурнакчы болуп турар Алтын-Куль районунуң хөвеччилери тайбынның кожун организастаан Олар пландан ажыр чыып алган чүс-чүс центнер хөвеңни күрүне складтарында дужааган.

Колхозчулар хөвең чүдүрген машиналарда: «Дайынны тайбың тиилээр!», «Күрүнеге дужааган тонна хөвең бүрүзү — америк-англи дайын кыпсыкчыларынга күштүг согуг болур» — деп бижиктиг плакаттарны быжыглаан.

(СЭТА).

Тайбың дээш шыңгыы туржур бис

Совет кижи кайда-даа ажылдап турза, ол хөй-ниитиниң херээн кылып турар. Бистиң улузувуста кижилерниң амыдыралын ам-даа байшыдалгыр болгаш аас-кежиктиг кылыр дээш, коммунизмни тургузарынга тайбың херек.

Тайбың талалакчыларының III Бүгү-эвилел конференциязынга «Здобуток жовтня» колхоз күш-ажылчы улуг чедиишкиннер-биле ужуражып турар. Тараа болгаш техниктиг культураларның эки дүжүдүн ажаап алган. Колхоз күрүнеге дужаар тараа болгаш көдээ ажыл-агайның өске-даа продуктуларының планын хуусаа бетинде күүсеткен. Тайбың ээлчээниң күш-ажылчы хүннеринде бистер бүгү хову ажылдарын дооздуп бис. Күзүн чажып тараан тараанның ногаарарып үнүп турары кижи бүрүзүн өөртүп турар. Күзүн аңдарар чер шуптузу аңдартынган. Ам бо хүннерде колхозчулар көдээ ажыл-агайның мастерлериниң курзунда мичуринчи эртемниң үндезиннерин шиңгээдип ап турарлар. Хөй адырлардыг ажыл-агайдан бистер ам бир миллион беш чүс муң рубль орулганы алган бис.

Бистиң амыдыралывыс хүн бүрүде бай-шыдалгыр бооп турар. Ону үрээрин кымга-даа болдурбас бис. Тайбың дээш шыңгыы туржур бис. Тайбыны бүгү совет улустар, курааг черде бүгү ак-сеткилдиг кижилер күзеп турарлар.

ФЕДОР ДУБКОВЕЦКИЙ.

Киев областың Тальновск районда «Здобуток жовтня» колхозтуң даргазы, Социалистиг Күш-ажылдың Маадыры, тайбың талалакчыларының III Бүгү-эвилел конференциязының төлээзи.

ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министерствозунда

АКШ-тың КНО-да төлээлекчизи У. Остинниң Айыыл чок чоруктуң Чөвүлелинге чоруткан медеглелин Парижте парлап үндүрген, ыпда чугаалап турары болза, генерал Риджуэйниң командылалында туруп турар бир америк шериг самолёду бо чылдың ноябрь 6-да Япон далайның кыры-биле «көрүлде кылып ужудуушкун кылганының» соонда бодунуң баазазынга ээп келбээн. Ол самолётту кандыг-даа сагындырыг чокка совет истребительдер кайы-даа күрүнеге хамаарышпас сугуун кырынга атакалаан деп чагаада бадыткап турар.

КНО-да америк төлээлекчиниң ол медеглелинге хөлбаштыр, моон адаан чугула деп Даштыкы Херектер Министерствозу санап турар.

Бо чылдың ноябрь 7-де ССРЭ-ниң Даштыкы Херектер Министриниң оралакчызы А. А. Громыко АКШ-тың херектеринге бүзүретиргеп дээрги Каммингиге нотаны хүлээткен, оон бижимелин моон адаанга көргүзерге:

«Совет Социалистиг Республикаларның Эвилелиниң Чазаа Американың Катышкан Штаттарының чазаанга моон адаанда медеглелди кылырын эргежок чугула деп санап тур.

ССРЭ-ниң Чазааның алганы ылаптыг медээ ёзугаар алырга, бо чылдың ноябрь 6-да Ыракы Төөн-чүктүң шагы-биле 10 шак 10 минутада «Нептун» хевирлиг ийи моторлуг америк бомбачы самолёт Островной шенектиң районунга ССРЭ-ниң күрүне кызыгаарын үрээн.

Совет күрүне кызыгаарын үрээн америк самолётту совет аэродромга хонарын албадаар сорулгалыг ийи совет истребительдер аңаа чоокшулап чеде бергенде америк самолёт оларже боолаашкын кылган. Совет самолёттар харыы боолаашкынны кылыр ужурлуг апарганнар, оон соонда америк самолёт далай талазынче ырап, көзүлбейн барган.

Ол дугайын АКШ-тың Чазаанга дыннатпышаан, ССРЭ-ниң күрүне кызыгаарын америк самолёттун бо чаа каржы үрээшкининге шиитпирлиг удурланыышкынны Совет Чазак медеглеп турар болгаш ол талазыбиле буруулуг кижилерни шыңгыы харыысалгаже киирерин негеп тур, а ол ышкаш ССРЭ-ниң күрүне кызыгаарын америк самолёттарның моон соңгаар-даа үрээр чоруун болдуртпазының чогуурур хемчеглерин АКШ-тың Чазаа дораан ап чорудар боор деп идегеп тур».

АКШ-тың Чазаандан амдыгаа чедир ол нотага харыы келбээн.

Тудуг ажылынче кичээнгей салыр

Партия болгаш чазак бистиң областың аныяк колхозтарынга чуртталга бажыңнары, ажыл-агый болгаш культура-амыдыралдың бажыңнарын тудуп алзын дээш чыл бүрүде-ле хөй санныг акша-мөңгүнү үндүрүп берип, канчаар-даа аажок улуг сагышты салып турар. Ындыг турбужа бистиң чамдык колхозтарывыс боттарының чалгаа, ажылды организастап билбес чөгенчиг чоруу-биле ол хөй акша-мөңгүнү чогуур өйүнде чөвү-биле ажыглап шыдавайн турар чоруктар дыка четпес.

Барыын-Хемчик районнуң Шекпээр сумузунда «Совет Тываның беш чыл ою» колхоз бо чылын планда көрдүнгени ёзугаар 15 чуртталга бажыңнарын, 600 баш мал кирер ийи кажааларны болгаш ажыл-агый, культура-амыдыралдың өске-даа ийи бажыңнарын тудуп тургузар ужурлуг турган. А ынчааргa ук колхоз бо чылдың ноябрьге чедир үүгле дөрт бажыңның ханаларын салып алган боордан башка тудуг талазыбиле оон өске чүнү-даа бүдүрүп албаан.

Бо чылдың тудуг планын күүседип ап болур бүгү аргалар колхозта бар турган. Тудуг бригадазының составында 63 кижи, оларның эргезинде аттар болгаш коштуг чүк машиназындан бээр бар. Тудугга хереглээр ыяш мырынай ырак эвесте, колхоз төвүнүң артыы талазындан 15 километр черде Шекпээрниң улуг аргаларында-даа, колхоз төвүнүң мурнуу талазында шоолуг ырак эвесте Лянгатыларның улуг эзимнериниң-даа эмгежок, а ону сөөртүп алыр транспорт база колхозтуң бодунда бар турган.

Колхозта партия эге организациязының секретари болгаш тудуг бригадазының бригадири эш Кирбээ тудуг ажылынче колхозчуларны мобилизаставаан, тудуг бригадазында алдан ажыг кижиниң үүгле 15—20 хуузу ажылдап келген, оон өскелери боттарының хууда ажылында ийикпе азы колхоз бүдүрүлгезиниң өске участоктарында ажылдап турар. Эш Кирбээ тудуг бригадазын эки удуртуп, ол чугула ажылды чогуур өйүнде күүседир дээш большевикчи ёзубиле ажыл чорударының улуу, харын «тудуг материалы чедишпес, сөөртүр чери ырак чүвени канча) боор ону» деп чарвытынып олурар үүл бар. Партия эге организациязының секретари, тудуг бригадазының бригадири боду тургаш «ындыг, мындыг чүвени канчаар боор ону» деп олурар болганда ажыл канчап бүдер боор ынчаш.

Сталин башкының мурнунга алган социалистиг хүлээлгени херек кырынга күүседир болгаш Сталинчы Конституцияның хүнүнге чедиишкинниг ужуражыр төлээде, колхозтуң тудуг планын чоокку үе иштинде күүседир чорук чугула негетинип турар.

А. НАЗЫН-ООЛ.

Совет демократия—демократияның дээди хевири

Кижи төрелгетенниң мурнакчы кижилери социализм дугайын чүс-чүс чылдарда бодап чораан, капиталистиг делегейниң ажылчы чоннары боттарының хосталгазы, эки амыдыралы дээш, чүс-чүс чылдарда демисежип келген болгаш демисежип-даа турар. Чүгле бистиң чуртувуста Ленин, Сталинның удуртулгазы-биле күш-ажылчы улустарының эрге-чагыргазын чаалап алган. Демиселдериниң болгаш тиилелгелериниң 34 чылдарының дургузында совет улус бодунуң чурттун делегейде эң-не дээди демократияның күүлүг чуртту кылдыр хууладурупкан.

Эң баштайгы Совет Конституциялар безин эң-не демократтыг конституциялар турган, үүге дээрге В. И. Ленинниң чугаалааны-биле алырга, ону төрээн пролетар революциязы—«чурттакчы чоннарның ылап-ла хөй кезиинге, дарлатканнарга болгаш ажылчы чоннарга демократияның делегейге көстүп көрбээн сайзыралын болгаш калбарыышкынын берген».

Пролетар демократиязы буржуаз демократиядан бедик, ол болза, демократияның элээн бедик чадазы болур.

«Феодализмни солаан буржуаз демократияны болгаш буржуаз демократияны солаан пролетар демократиязын төөгү билир» деп В. И. Ленин бижээн.

Тиилээн социализмниң Конституциязы — Сталинчы Конституцияны хүлээп алганы болза, Совет Эвилелиниң күрүне тургузуун оон соңгаар демократчытханының улуг базымы болган. Совет улус ниитилел болгаш күрүне тургузуунда, бодунуң чурттунуң херээн эргелээринге эң-не калбак эргелерни эдилеп турар, империалистиг болгаш колониялыг чурттарның ажылчы чоннарының чүгле сагыш сеткилинде күзеп чорууру шак ындыг эргелерни совет улус херек кырында эдилеп турар.

Бүдүрүлгениң бүгү чепсек херексели каш борбак миллиардерлериниң холунда турар АКШ ышкаш, «мактатынган» демократияның чурттунда ажылчы чоннар ядарал түрегделден болгаш аштан «хостуг» өлүр, азы полицейжи ёзунуң монополдиг капиталдың ол чурттунуң делегейге тергиидели дээш демиселиниң шөлдеринге үгер боонуң өлүмнүн эьди болурундан өске, оларда кандыг-даа эрге чок.

Эң-не бөдүүн эргелерин шуут казыткан америктиң 14 миллион негрлеринге хосталга болгаш демократия дугайында кандыг чугаа турар боор.

Кижилерниң кеьш өнүн, аймак сөөгүн барымдаалап шиидер америк хоойлу негрлер өске кештиг кижилер-биле чаңгыс вагонга кады чорууруун, чаңгыс школага өөренирин, чаңгыс районга кады чурттаарын, клубтарга, библиотекаларга, парктарга кады баарын, гостиницага болгаш өске-даа черлерге кады баарын хоругдап турар.

Негр кижи ак кештиглерниң вагонунга олурупкан дээш кандыгдаа яла чокка поезден үндүр октаар эргелиг, ындыг дээрбечилер «дээди расаның» төлээлекчилери бис деп адатынгаш негр херээженни болгаш бичии уругларны яла чокка ажыы-биле өлүрүп турда, ол негр улустар кандыг демократияже хостуг кордап болур боор. Ындыг дээрбечилер Кореяның тайбың чурттакчыларын кырбышаан, соңгу Кореяның чечектелген хоорай суурларын хүл ыйбаландыр өртедип, үрегдеп турарлар.

Каш борбак дарлакчыларга тургускан демократияны, ажылчы чоннарны болгаш делегейниң колония болгаш хамаарылгалыг чурттарын дарлаарынга бараан болган буржуаз демократияны совет кижилер коңчуг эки билир болгаш ону көөр хөнү чок.

Совет кижилер бодунуң Төрээн чурттунуң болгаш оон бүгү байлааның бүрүн эргелиг ээлери деп үүвени боттары коңчуг эки билирлер.

Чер, оон иштинде байлаа, ыяш, заводтар, фабрикалар, шахтылар, рудниктер, демир оруктун, сугнуң болгаш чер кырының транспорту банкылар, харылзааның чепсээ, совхозтар, МТС-тер болгаш чурттагга фондулары болза, бүгү улустуң байлаа деп үүвени чугаалап турар Сталинчы Конституцияның 6 дугаар үүлүн тодаргайлавышаан, В. М. Молотовтуң чугаалааны болза:

«Ам ол бүгү үүлдер улустуу болуп турар. Оон-даа ылаптыг демократия кымга херегил.

Ындыг хемчеглерни кандыг-даа күрүнеге болза чорутсун, ындыг күрүненің демократизмин ССРЭ-де демократизм ышкаш ёзулуг, бүгү улустуң демократизми кылдыр бис ынчаарда бүзүреп көөр бис» —дээн.

Совет Эвилелиниң ажылчы чоннары Сталинчы дээди Конституцияда хоойлужуткан боттарының эргелерин болгаш материалдыг хандырылгаларын бүрүн ажыглап турарлар.

Совет хамаатыларынга сөстүп болгаш хуралдың хостуг чоруу Конституция ёзугаар бүрүн хандырган.

Совет хамаатылары чыглырынга дыка хөй санныг клубтарны, культура бажыңнарын, кудумчуларны болгаш шөлдерни берген, олар аңаа боттарының большевик партияны, совет чазакты долгандыр сырый катышканын көргүзүп, бодунуң чаагай Төрээн чуртун йөрээп турарлар, боттарының бүдүрүлге ажылдарын хостуг чугаалажып, партия, совет болгаш хөй ниитиниң чамдык органнарының ажылында четпестерни хостуу-биле шүгүмчүлеп, боттарының ол четпестерин чайладырынче, ажылдың бүгү адырларын экижиденче угланган саналдарны киирип турарлар.

Өлүп турар капиталистиг делегейниң йөрээкчилери оларда сөстүп болгаш хуралдарның хостуг чоруу база бар деп бадыткап турарлар. Ындыг-даа болза, боттарының туктарында беш улуг күрүнелерниң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дээш, бүгү делегейге тайбың дээш демиселдиң лозуннарын бижип алган ажылчы чоннарның митингилерин болгаш хуралдарын капиталдың чурттарында эң-не дерзии араатан арга-биле тарады ойладып турарын фактылар чугаалап турар. Сөстүп, хуралдарның буржуаз хосталгазы ол бе ынчаш?

ССРЭ-де хамаатыларның күш-ажылга эргезин үндезин хоойлуда дүрүмчүткен. Ажыл чок чорукту Совет чурттунда шагда-ла чок кылган. Бодунуң келир үезинче совет кижилер дидими-биле көрүп турарлар. Империалистиг чурттарның ажылчы аңгызынга доктаамал таваржып турар ажыл чок чоруктуң кинчилели оларга кажан-даа кыжанмайн турар.

Амгы үеде империалистиг чурттарда ажыл чоктарның саны 50 миллион кижи болуп турар. Буржуаз демократия болгаш оон мактатынган хосталгазы ол-дур.

Бистиң чуртувустуң хамаатылары дыштанып эргелиг. Советтерниң чуртунда клубтар болгаш культура бажыңнары, театрлар болгаш парктар, санаторийлер болгаш дыштанылга бажыңнары ол бүгү үүлдерни ажылчы чоннарның эргезинге берген. Бодунуң социалистиг Төрээн чуртунуң чечектелиишкини дээш алдарлыы-биле ажылдавышаан совет кижи өөрүшкүлүг болгаш культурлуг дыштанылганы алыр бүрүн эргелиг.

Совет тургузуг болза, улус өөредилгезиниң чечектелиишкининге бүгү-ле аргалар-биле дегкимчени берип турар. Школаларга, техникумнарга, болгаш дээди өөредилге черлеринге совет кижилер раса болгаш националы, социал болгаш эт-хөренги байдалы, эр, херээженги болгаш назыны хамаан чокка шупту өөренир эргелиг. Улус өөредилгезиниң болгаш культур тургузуушкунунуң Совет Эвилелинде ындыг улут калбарылгазы ышкаш сайзыралганы кижи төрелгетенниң төөгүзү билиндаа көрбээн.

Совет хамаатылары кырый бергенде материалдыг хандырылганы алыр эргелиг. Советтер чуртунуң кыраан кижилери, күш-ажылдың болгаш дайынның инвалидтери сталинчы сагыш-салыышкынны үргүлчү көрүп билип турарлар. Пенсия, курорттар, дыштанылга бажыңнары болгаш санаторийлер бнарының путёвкалары дээш дыка хөй хөренгилерни оларга үндүрүп турар. Капиталистиг чурттарда чүгле буржуазияның төлээлекчи аңгыларының эдилеп турар эргелерин советтиң бөдүүн кижилери эдилеп турар.

Күрүне эрге-чагыргазының органнарынга соңгуур болгаш соңгудар эргелерни Совет чуртунда бүгү хамаатыларның шуптузунга берген. Ол эргелер Сталинчы Конституция-биле хоойлужутунган. Бүгү ниити, деңг болгаш дорт чажыт бадылаашкынны чорудары совет кижилерниң кызыгаар чок эргелери ол-дур.

Совет хамаатылары күрүне эрге чагыргазының органнарын эң-не хостуг тура соруу-биле соңгуурлар. Эрге-чагырганың органнарынче эң эки оолдар, кыстарын чорутпушаан, совет улус ону коммунизмниң тиилелгезинче эккел чыдар коммунистиг партияның политиказы дээш чаңгыс эп-сеткилдиг бадылап турарлар.

Улус шииткекчилериниң болгаш улус төлээлериниң соңгулдаларының бүдүүзүнде Тыва автономнуг областың ажылчы чоннары бүгү совет улус-биле кады боттарының күш-ажылчы чедиишкиннерин бодунуң социалистиг Төрээн чуртунуң адыбиле көвүдедип турарлар.

Ленин—Сталинның херээнге, бистиң чуртувуска коммунизмни тургузарының херээнге кызыгаар чок бердинген эң эки оолдар, кыстарын улус судтарының составына соңгуурунга совет хамаатылар белеткенип турарлар.

М. ПАХОМОВ.

Улус судтарының соңгулдалары

1951 чылдың декабрьде бистиң чуртка улус судтарының сонгулдалары болур.

Совет суд болза, социалистиг күрүне органнарының системазында чугула черни ээлеп турар. Сталинчы Конституцияның демократтыг принциптеринге үндезилетинген хоойлуларда илеретинген улустуң күзел соруун боттандырбышаан, совет суд улустуң эрге-ажыктарынга бараан болуп турар. Совет күрүне тургустунганының баштайгы хүннеринделе эрге-чагырга органы болур ёзулуг демократтыг судту тургузарының чугулазын В. И. Ленин айтып турган. В. И. Ленинниң бижээни болза: «Бис боттарывыс шиидер ужурлуг бис. Хамаатылар шупту судка болгаш чурттуң эргелелинге киржир ужурлуг» (Чогаалдар, том 27, арын 111). 1917 чылдың ноябрь 24-те В. И. Ленинниң болгаш И. В. Сталинның киржилгези-биле чогаатканы «Суд дугайында декретти» үндүрген. Ол декрет биле буржуаз юстицияның бүгү аппарадын дүжүргеш совет суд тургузуунуң демократтыг принциптерин чарлаан.

Совет судтуң чугула принциптериниң бирээзи болза, шын шиидилгени боттандырарынга ажылчы чоннарның шуут киржин турары болур. Судтуң херектерин көөрүнге улус төлээлериниң киржилгези —совет судтуң демократизминиң тодаргай көргүзүү. Судка кирип турар херектерни көөрүнге улус төлээлериниң шуут болгаш идепкейлиг киржилгези, суд чорудулгаларынга улус төлээлериниң киржилгези бистиң шын шиидилгевиске ханы демократтыг характерлиг болуп турар. Бистиң чуртта херектерни суд талазыбиле көөрү улустуң киржилгези-биле ажык чорутунуп турар. Камгаланыр эргени, шииткелге, судтуң шиитпиринге хомудаар эргени буруудатырып турар кижиге магадылап турар.

Совет суд органнарының организациязында, оларның ажыл-чорудулгазында ленинчи-сталинчы национал политиканың принциптерин шынгыы боттандырып турар. Совет суд бодунуң практиказында хамаатыларның национал хамаарылгазы хамаан чокка судтуң мурнунга бүгү хамаатыларның дең эргелиг чоруунуң принциптерин барымдаалап турар.

Картельдериң болгаш трестерниң күзел-соруун согуру-биле боттандырып турар капиталистиг монополияларның дыннангыр чепсээ болуп турар буржуаз судтан ылгаштыр совет суд бодунуң ажыл-чорудулгазының талазы-биле хостуг болгаш кымга-даа хамаарышпас. Бистиң шын шиидилгевистиң ёзулуг хамаарышпас чоруун Сталинчы Конституция хандырып турар. Конституцияның 112 үүлүнде айтып турары болза: «Шииткекчилер кымга-даа хамаарышпас болгаш чүгле хоойлуга чаңыртыр». Ол болза, совет шииткекчилер боттарының иштики идегелин болгаш социалистиг эргелер билирин удуртулга болдурбушаан, хоойлуга дүүштүр шыңгыы ажылдап турарын көргүзүп турар.

Бистиң коммунизмче бурунгаар чедиишкинниг шимчээшкинивистиң эң көл үүлдериниң бирээзи болза, социалистиг күрүнени бүгү талазы-биле быжыглаары болуп турар деп эш Сталин өөредип турар. Совет суд пролетариат диктатуразының чугула чепсээ. Бистиң чуртта судтарның ажыл-чорудулгазы политиктиг улуг ужур-дузалыг болур. Совет суд Октябрьниң Улуг революциязындан төрүтүнген бистиң Төрээн чуртувустуң күрүне тургузуун, ажыл-агыйның социалистиг системазын болгаш социалистиг өнчүнү, совет хоойлубиле магадылатынган хамаатыларның эргелерин болгаш эрге-ажыктарын камгалаар хүлээлгелиг.

Совет Эвилели капиталистиг хүрээлээшкинниң байдалында коммунизмни тургузуп турар. АКШ-ка баштаткан империалистиг лагерь бистиң социалистиг Төрээн чуртувуска удур калчаалыг чаа дайынга белеткелди чорудуп турар. Капиталистиг разведкалар бисче шпиннарны, диверсантыларны, үрегдекчилерни чорудуп, бистиң тайбың тургузуушкунувуска янзы-бүрү шаптык ужураштырарын оралдажып турар. Совет суд болза, дайзынның шургукчуларын, ооң бужар бак агентураларын шыңгыы ялалаар, бистиң чурттуң ажылчы чоннарып революстуг серемчилелдиң ёзузунга кижизидер, кичээнгей чок, сагыш амыр, салдынчак чоруктуң бичиндаа фактыларын кээргел чок чылча шавар хүлээлгелиг.

Социалистиг хоойлу дүрүмнү болгаш шын корум-чурумну быжыглаарының херээнге совет судтуң роли кончуг улуг. Коммунизмниң тиилелгези дээш демисел социалистиг хоойлу дүрүмнү бүгү тала-биле быжыглаарын негеп турар деп Ленин биле Сталин өөредип турар.

Совет суд күрүненің, кооперативтиң, колхозтуң өнчүзүнүң төтчеглекчилерин шыңгыы ялалап турар. Совет суд күрүненің болгаш ниитилелдиң эрге-ажыңга халдаан чиижең садыгжыларны, дээрбечилерни, хулиганнарны болгаш өске-даа кембуруулугларны шыңгыы шиидип турар.

Улус судтарының кижизидикчи роли кончуг улуг. Совет суд совет хоойлуларны ылаптыг болгаш хажык чок күүседириниң ёзузунга, социалистиг өнүге камныг болурунуң, күрүненің мурнунга хүлээлгелерин ак-сеткилдиг күүседириниң, социалистиг Төрээн чуртунга, коммунизмниң херээнге бердинериниң ёзузунга хамаатыларны кижизидип турар.

Буржуазтыг чурттарда суд болза, дарлакчыларның эрге-чагырганын, капиталистиг тургузугнуң үндезини бүдүрүлгениң чепсек херекселинде хуу өнчүнү камгалап турар. Буржуаз суд болза, улустуң эки төлээлекчилерин кам-хайыра чокка дорамчылаарының чепсээ — ажылчы чоннарның массаларын дарлаарының болгаш базарының чепсээ, капиталистиг тургузугнуң чөленгиижи болуп турар.

Капиталистиг делегейде хоойлунуң мурнунга хамаатыларның ёзулуг дең эргези туруп болбас деп эш Сталин айтып турар: «Хамаатыларның дең эргезиниң дугайын чугаалап тургулаар, ынчалза-даа хөренгитен биле ажылчынның аразында, помещик биле тараачынның аразында, бир тээ оларның бир дугаарлары эт-хөренгилиг болгаш ниитилелдиң иштинде дензизи улуг, ынчаарга ийи дугаарларында ооң кайызы-даа чок турда, бир тээ оларның бирээзи мөлчүкчүлер, өскези мөлчүдүкчүлер болуп турда, оларның аразынга ёзулуг дең эрге туруп шыдавас деп чүвени утуп турарлар», (Ленинизмниң айтырыглары, 11 дуг. үндүрүлге, арын 517).

Капиталистиг чурттарда суд улустуң хостуг күзел-соруун илередириниң аргазын болдурбайн, антидемократтыг арга-биле тургустунуп турар. Барык-ла бүгү капиталистиг чурттарда шииткекчилерни хоойлу дүрүм туткан азы эрге-чагырга черлер томуйлап турар. Ында оларны хоойлу ёзугаар сонгуур ужурлуг турбужа, ажылчы чоннарның эргеажыын каржызы-биле үреп турар болгаш тергиидеп турар капиталистиг аңгының агентилери хээлилээр болгаш азы коргудуп сүртедир аргабиле шииткекчилер апарган турарлар.

Америк империалистер массаларның революстуг шимчээшкинин базар, тайбың, хосталга болгаш демократия дээш демисел чорудуп турар америк улустуң депшилгелиг кижилерин ханныг ёзу-биле дорамчылаар дээш АКШ-тың күрүне тургузуунуң улуска удур, реакциялыг характерин, ооң иштинде судту калбаа-биле ажыглап турар.

АКШ-та суд, америкке удур ажылчорудулганы истеп сүреринің комиссиязы,истеп сүреринің федералдыг бюрозу дайын кыпсыкчыларының дужаалы-биле демократтыг хөөннүг, депшилгелиг хамаатыларны ханныг ёзу-биле өлүрерин боттандырып, ооң-биле кады олар ёзулуг фашистерни, негрлерни хилинчектээрлерни, ёзулуг кем херек үүлгедикчилерин агартып салып турарлар.

Улус судтарының сонгулдаларынга белеткел политиктиг көдүрлүүшкүннүң, совет кижилерниң күш-ажылчы бедик идепкейиниң байдалында чоруп турар. Эш Л. П. Бериянның «Октябрьниң социалистиг Улуг революциязының 34 чыл ою» деп илеткелинде киирген саннар болгаш фактылар большевиктер партиязының удуртулгазы-биле, эш Сталинның башталгазы-биле бистиң Төрээн чуртувустуң чеьдип алган чаа кайгамчыктыг чедиишкиннериниң дугайын херечилеп турар.

Ам болур сонгулдаларның политиктиг чугула сорулгазы болза, социалистиг хоойлу дүрүмнү улам ынай быжыглаары, улус судтарының ажылын экижидери болур. Улус шииткекчилери болгаш улус төлээлери ССРЭ Конституциязының 109 үүлүн ёзугаар бүгү-ниитиниң, дорт бадылаашкыны-биле — үш чыл хуусаалыг сонгутурары билдингир болгай.

Улус шииткекчилеринге болгаш улус төлээлеринге кандидаттар депшидеринге улустуң ёзулуг киржилгезин улус судтарының сонгулдаларының дугайында Дүрүм хандырып турар. Үлетпүр бүдүрүлге болгаш албан черлериниң аайы-биле ажылчын, албан хаакчыттарның, шериг кезектериниң аайы-биле шериг албаныгларның, колхозтар болгаш көдээ черлериниң аайы-биле тараачыннарның ниити хуралдарынга кандидаттар депшитирген туруп болур. Кандидаттар депшидер эргени коммунистиг партия организацияларынга, профессионал эвилелдеринге, кооператив организацияларынга, аныяктар организацияларынга болгаш культура ниитилелдеринге тывыскан. Кандидаттар депшидериниң шак ындыг чуруму болза, шын шиидилгени херек кырынга чөп боттандырар аргалыг болгаш судтуң херектерин көөрүнге боттарының киржилгези-биле социалистиг хоойлу дүрүмнү бүгү тала-биле быжыглаарынга болгаш хоойлуларны сагыырының ёзузунга бүгү ажылчы чоннарны кижизидеринге дузалаар аргалыг кижилерни улус судтарынга сонгуурун хандырып турар.

Улус судтары оларның мурнунга тургускан политиктиг сорулгаларының бедиинге турарынга, совет улустуң эрге-ажыктарын камгалаарынга чайгылыш чок турарынга ажылчы чоннар хан-дамырындан сонуургалдыглар. Улус суду бодунуң кижизидикчи ролин могаг-шылаг чокка бедидерин, кижилерниң медерелинде капитализмниң артынчылары-биле улам-на идепкейлиг демисежирин совет кижилер күзеп турар.

Совет улус мораль талазы-биле арыг болгаш коммунизмниң херээнге кызыгаар чокка бердинер чоруктуң бедик негелделерин улус шииткекчилериниң болгаш улус төлээлериниң негеп турар. Суд органнарының ажылдарын улам ынай экижидеринге ханы сонуургалдыг совет кижилер сонгулда мурнунуң хуралдарынга улус судтарының ажылында четпестерни шүгүмчүлээр болгаш боттарының саналдарын киирерлер. Улус судтарының ам болур сонгулдалары социалистиг хоойлу-дүрүмнү улам ынай быжыглаарынга болгаш хоойлуларны сагыырының ёзузунга бүгү ажылчы чоннарны кижизидеринге улуг рольди ойнаан турар ужурлуг.

Бо хүннерде эртип турар улус судтарының отчёттары болза, судтарның ажыл-чорудулгаларын чугаалажырынга ажылчы чоннарның бедик идепкейлиг чоруун көргүзүп турар. Юстиция органнарының сорулгазы болза, суд органнарының ажылында четпестерни шүгүмчүлээн шүгүмчүлелдерни бүгү талазы-биле деткиири болгаш оларның ажыл-чорудулгазында буданнаар чоруқту, бюрократизмни болгаш өске-даа четпестерни дүрген узуткаарынче шиитпирлиг хемчеглерни алыры болуп турар.

Улус судтарының сонгулдаларыбиле холбаштыр организастыг ажыл хөй күштерни болгаш кичээнгейни негеп турар.

Сонгулдаларны организастаарын болгаш чорударын ажылчы чоннар депутаттарының күүсекчи комитеттеринге дааскан. Округтуң болгаш участоктуң сонгулда комиссияларын тургуспас, оларның орнунга ажылчы чоннар депутаттарының хоорай болгаш район Советтериниң күүсекчи комитеттериниң төлээлекчилериниң чанынга сонгулда пункту бүрүзүнүң аайы-биле бадылаашкынар санаарынга санаашкын комиссияларын, ол ышкаш сонгулда округу бүрүзүнүң аайы-биле санаашкын комиссияларын организастаар. Сонгулда округу улус судунуң девискээринде чурттап турар бүгү чонну хаара тудуп турар.

Сонгулда кампаниязының сонуургалынга большевикчи агитацияның болгаш пропаганданың бүгү чепсээн болгаш масса иштинде политика кижизидилгелиг ажылдарның бүгү дуржулгаларын ажыглаары чугула. Агитаторларның болгаш пропагандистерниң сорулгазы болза, ССРЭниң Конституциязын, ССРЭ-ниң, эвилелдешкен болгаш автономнуг республикаларның суд тургузуунуң дугайында Хоойлуну, улус судтарының демократтыг принциптерин болгаш ажыл-чорудулгаларын ажылчы чоннарга калбаа-биле тайылбырлаары, Ленин — Сталинның партиязының удуртулгазы-биле чеьдип алдынган ССРЭ-де социалистиг тургузуушкунуң чедиишкиннерин көргүзери болур.

Агитаторлар болгаш пропагандистер болза, буржуаз демократиядан совет демократияның артык күштүүн боттарының чугааларынга көргүзер, совет судтуң ажыл-чорудулгазының демократтыг принциптерин, социалистиг тургузуушкунга ооң ролин болгаш ужур-дузазын ооң ялалакчы болгаш кижизидикчи сорулгаларын тайылбырлаар, буржуаз судтан ооң шуут ылгалдыын көргүзер хүлээлгелиг.

Улус судтарының сонгулдалары болза, большевик партияга, эш Сталинга совет улустуң бердингенинің чаа тодаргай көргүзүү болур. Улус судтарының ам болур сонгулдаларынга эрткен сонгулда кампаниялары ышкаш большевик партия болза, партия кежигүнү эвес ажылчыннар, тараачыннар, интеллигенциябиле чаңгыс блог болуп турар. Коммунистерниң болгаш партия кежигүнү эвестерниң сталинчы блогу улус судтарының сонгулдаларынга чаа кайгамчыктыг тиилелгени чеьдип алырынга кандыг-даа чигзиниг турбас.

Улус судтарының чаа сонгулдалары социалистиг хоойлу-дүрүмнү улам-на быжыглаар болгаш улуг Сталинның удуртулгазы-биле коммунизмче бар чоруур Совет күрүненің күчү-шыдалын улам быжыглаарынга идиг болур.

Ф. БЕЛЯЕВ,
РСФСР-ниң юстиция министри.

ЛИТВА. Шауляй области «Трошкунай» совхозтуң мал фермаларында хөй күш-ажыл кирер кол-кол ажылдарны механизастагылаан.

Чурукта: совхозтуң ажылчыны И. Оанскастың фермаже мал чемин тускай херексел-биле дамчыдып турары.

Чуруу **В. Ванагайтистиң.**
СЭТА-ның пресс-клишези.

Мал кыштагларда

ЧАА-ХӨЛ. **(Телефон-биле).** Чаа-Хөл районнуң колхозтары бода болгаш шээр малдарын кыштагларже көжүрүп турар. Бо чылдың ноябрьниң 20-ге чедир баштайгы удаада районнуң колхозтары ниитизи-биле 20 376 баш малды кыштагларже көжүрүп үндүрген. Ооң иштинде 1829 инек мал, 2516 чылгы, 16 031 баш шээр мал бар.

Үрбүн сумузунда Сталин аттыг колхозтуң 116 баш чылгы малын эштер Кулча, Доржу болгаш Намажык олар Сарыг-Холда болгаш Сарыг-Хөлчүкте кадарып турар. 238 инек малды эштер Меннинг-оол, Дувак, Дамбаа олар Чаа-Хөл аскының шынаазында, Ортаа-Хемде болгаш Сарыг-Холда кадарып турар. Ынчаарга колхозтуң 3 038 баш шээр малын эштер Опай, Ойдупай, И. Норбу, Хадың-оол, Нанзат, Сагаандай, Дапык, Балчый олар Сарыг-Хол, Ортаа-Хем болгаш Кара-Турургда кыштагладып турар.

Чаа-Хөлде Молотов аттыг колхозтуң 311 баш чылгызын эштер Доржу Селик, Сандак олар Изиг-Карада кадарып турар. Колхозтуң 338 баш инек малын эштер Кызыл-оол, Доржу, Шарави олар Терезинде болгаш Бедик-Хавакта кадарып турар. Ынчаарга 3220 баш шээр малды эштер Бадың, Натпит, Тумат-оол, Үргүүл, Куваа олар Шанчының Бедик-Элде, Аргалыктыда болгаш Белде кыштагладып турар.

Ол-ла сумуда «Бай-Булуң» колхозтуң 211 баш инек малын эш Хайдып-Хуурак Булакта кыштагладып турар. Колхозтуң 238 баш чылгы малын эштер Биче-оол, Сандак олар Шанчыда кадарып турар. Ынчаарга 1600 баш шээр малды эштер К. Балчый, Ындараа, Дүү, Кызыл-оол олар Аргалыкты дагларында кадарып турар.

Кара-Талда «Тиилелге» колхозтуң 438 баш чылгы малын эштер Балган, Сандак, Доржу олар Сарыг-Холда кадарып турар. Колхозтуң 310 баш инек малын эштер Маскыр-оол, Дагба олар Сарыг-Холда болгаш Ак-Дөнде кадарып турар. Ынчаарга 2638 баш шээр малды эштер Сертип, Дагба, Самдың, Анаш, Докаш-оол олар Ортаа-Хемде кадарып турар.

Ол ышкаш районнуң өске-даа колхозтары боттарының малдарын туштус кыштагларынче план ёзугаар көжүрүп үндүрүп турар. Районнуң колхозчу малчыннары бо кыштың соогунга чаңгыс-даа баш мал алыспас дээш ам боттарының бүгү кичээнгей хайгааралын мал ажылынче угландырып турар.

К. ОНГА.

Эки кадарчы

Барыын-Хемчик районда «Большевик» колхозтуң хой кадарчызы эш Хомушку Дагбыр үлегерлиг кадарчы. Ол колхозтуң шээр малын 1950 чылдан бээр кадарып турар. Ооң хүлээп алганы 357 баш хой эрткен кыжын хүр ашкан. Чүге дээрге, ол энир чылдың чайынында бодунуң кадарган хоюн серии оттуг тайгаларга үш удаа одар солуп көжүп турган эки семиртип алган болгаш кыжын хоюн база кончуг эки кадар оттуг мээстерге кадарып кыштаан.

Колхозтуң шээр малының бо эрткен чайгы семиртилгези база эки болган. Эң ылаңгыя эш Дагбырның кадарган хою колхозтуң өске кадарчыларының кадарган малындан ыракта артык семис күштүг болган. Ол бо чайын Эрги-Барлыктың эң дээре терең кадар оттуг Кара-Дыт деп тайгазынга дөрт удаа одар солуп көжүп турган эки семиртип алган. Эш Дагбыр бо кыштың соогунга база-ла чаңгыс-даа баш мал алыспайн, колхозтуң аңаа идегээш кадарткан хоюн хүр чаагай кыш ажырар дээрзинге чигзиниг чок.

Х. СЕРЭЭ.

Садыг ажылын улам экижидер

Сүт-Хөл районнуң ажылчы чоннар депутаттарының күүсекчи комитединге райпо баштаар чериниң даргазы Каваалайның илеткелин алган.

1951 чылдың үш дугаар кварталында Сүт-Хөл райпозу бараан саарылгазын 103 хуу, хөй-ниити чемненилге чери планын 91 хуу, белеткел, продукция садып алырының планын 80 хуу күүседеткен. Район иштинде 12 садыг точкаларының сези көрдүнген планын ажыр күүседеткен. Ылаңгыя Бора-Тайга, Чайлаг-Шөл, Хөр-Тайга майгыннары район төвүнде № 3 болгаш МТС-те магазиннер бараан болгаш белеткел планнарын багай эвес күүседеткеннер.

Ындыг-даа болза, райпонуң шугумунда хөй четпестер бары илерээн. Чурттакчы чоннуң чугула хереглели болур бараанларны эккелдирип алырын райпо баштаар чери үзүктелдирип турган. Чамдык магазиннер ажыл шагы барымдаалавас, чогуур өй-шаанда ажытынмас, бараан саарылгазының планын күүсетпейн турар.

Школаларны, башкыларны аъшчем, ногаа аймаа-биле хандырарынче улуг кичээнгей салдынмайн турар.

Райпо баштаар чер каадырлар-биле ажылды чугулалап көрбейн турарының ужурундан хөй-хөй каадырларны халап солуур чоруктар бар. Чижээ, үш дугаар кварталда райпонуң бараан складының эргелекчизинге 5 кижи, столовая эргелекчизинге 6 кижи, магазиннер эргелекчилеринге 4 кижи солушкан. Ол чоруктар райпонуң ажылынга улуг шаптыктыг болгаш ниитиниң өнчү-хөренгизинге когаралдарны таварыштырып турар. Райпонуң садыг шугумунуң ажылдакчыларында өресамчыгдалдар хөй. Районнуң төп магазининге турган Мохов 17000 рубльди самчыгдааш дургуннаан. Ол ышкаш чижектер кайы хөй. Ооң ужурундан райпонуң ниити өресамчыгдалы 146 муң рубль чеьдип турар.

Ол ышкаш, совет садыгның чурумун үреп, чамдык бараанларны таныш эш-өөрүнге бүдүү садар чоруктар бары илерээн.

Районнуң тускай эртемниг каадырларының хандырылгазын райпо баштаар чер багай хандырып, оларның чугула хереглелдерин эскербейн турар.

Райпонуң шугумунда эрги практикалар ам-даа бар деп чүвени күүскомга илереткен болгаш райпо ажылында бар четпестерни дарый узуткап, чаа практика-биле ажылдаарын эш Каваалайга күүском шыңгыы дааскан.

С. СЕРИН-ООЛ.

Четпестер-биле эптежип болбас

Колхоз даргазы, ында партия эге организациязының секретари колхозту бай, шыдалгыр амыдралдыг кылыр дээш, планда көрдүнген бүгү ажылды чогуур хуусаазында четче күүсетиреринче ажыл-ишти таарыштыр организастап, удуртур ужурлуг. Өвүр районда «Коммунизмче орук» колхозтуң даргазы эш Базыр-оол, партия эге организациязының секретари эш Самбуу бо хүлээлгени негеллезинге чедир күүсетпейн турар.

«Коммунизмче орук» колхоз 1950 чылда организастатынып тургустунган. Мында 75 өг-бүле катыжып, колхозта ажыл кылып шыдаар 111 колхозчу бар, а оларның 21 хуузу күш-хүнүнүң минимумун ажылдап албаан. Эң ылаңгыя Кунгаа колхозчу болгандан бээр чаңгыс күш-хүнү ажылдаваан. Шериг-оол, Дарый-оол, Начын, Күжүгет дээш өскелер-даа үргүлчү ажыл үзүп, күш-хүнүнүң минимумун чедир күүсетпээн.

Колхоз баштаар чери колхозчуларны күш-ажылынче четче хаара тутпайн келгениниң ужурундан чурттала бажыннарының, мал кажааларының планда көрдүнген тудуундан чүгле 3 чурттала бажыныың тудуу доозулган аттыг. Херек кырында соңгазы, печказы ам-даа кылдынмаан. Көшкүн колхозчуларны сууржудар улуг сорулга турбужа, бо колхозтуң чаңгыс-даа өг-бүлезин сууржуң амыдыралче шилчивээн. Колхозта тудуг бригадазының ажылын бедик деннелге чедирер талазыбиле кандыг-даа хемчег алдынмайн келген.

Колхозтуң малының учёдун шын кылып тургузар ажыл база чорувайн турар.Малды кезек-кезек бөлүк кылдыр тургузар талазы-биле хемчег алдынмаан, мал быдаргай байдалдыг турар. Бо ажылды эде тургузуп, ажылды экижидер талазыбиле мал бригадири Көк сагыш салбаан, аңаа колхоз баштаар чери айтыышкын берип, ооң күүселдезин хынавайн турар.

Ажылдың четпес организастатынганындан колхозтуң үш муң ажыг баш санныг малынга четчир чем суурну белеткевээн, ол ышкаш кыштагларда кажаалар септетинмээн.

Колхозчу херээженнерни күш-ажылче организастап киирер чорук колхозтуң ажылының шынарын экижидип, кылза чогуур ажылды күүседиринче улуг деткимче болур ужурлуг. Бо колхозта колхозчу херээженнер күш-ажылынче хаара тутунмаан, чүгле өг ажылы кылып турарлар.

«Коммунизмче орук» колхозтуң баштаар чери күш-хүнүнүң минимумун күүсетпээн кежигүннерни кандыг-даа хемчег албаан чорук-биле тааржыр ужур турбас. Ынчангаш бо колхозтуң четпес ажылын кыска хуусаанын дургузунда эдип, колхозту областың мурнакчы колхозчуларының деннелинге чедирер дээш колхоз баштаар чери, партия эге организациязы ажылын эде тургузары чугула. Районнуң удуртур организациялары, эң ылаңгыя көдээ ажыл-агый килдизи «Коммунизмче орук» колхозтуң ажылын экижидер талазы-биле хемчегни ап, колхоз баштаар черинге ажылды экижидеринге боттуг дузаны чедирери негетинип турар.

В. КАРА-ООЛ.

Ажылдавайн турар библиотека

Тес-Хем районнуң Самагалдай суурунуң библиотеказында дыка хөй политиктиг болгаш уран чүүлдүң чогаалдарының дептерлери бар.

Арыглап, каастаан библиотекага кээп, политиктиг болгаш уран чүүлдүң дептерлерин, бистиң чуртувустуң маадырлыг ажылчы чонунуң хүн-бүрүдеги ажыл, амыдыралын чырыдып турар солун сеткүүлдерни хостуг шактарында номчуксаарлар бистиң суурувуста база эвээш эвес. Ынчалза-даа, Самагалдай суурда библиотека ажылдаваныңдан бээр ам 3 ай ажып тур. Библиотека эргелекчизи эш Мандрова баштайында библиотекага печка кыллыртып, чугайлап септээниниң соонда ам ажылдаар деп чугаалап турган. Библиотека ышкаш хөй-ниити массаның чыглыр чери арыг, каас, чылыг турарын кижи бүрүзү күзээри билдингир, ынчангаш суурнуң чурттакчылары библиотеканың септелгези болурунга өөрүп турганнар.

Ам ол септелге колдуунда доозулгандан бээр үр апарган. Ынчалзадаа эш Мандрова ажылга чалгаарааш, библиотеканың иштин чаза тыртып каан, хирлиг соок хевээр чытырып турар. Библиотека ажылдавас, «септелгеде» дээрге аңаа бүзүреп болгу дег. Ынчалза-даа ооң иштин арыглап кылырынга улуг-ла дизе 2 хүн херек, «септелге» деп сөс Мандрованың чалгаа чоруунуң шыптынылгазы-дыр деп чүвени чурттакчы бүрүзү биле берген, а Мандрова библиотеканың ажылын сегидериниң улуу, бажыңындан үнместеп, библиотекага арай болурда чеьдип келгенде, келген кижилерни каржызыбиле хөректеп кааш дедир чанып турар.

Бо дугайында хомудалдар районнуң культура-чырыдыышкын инспекторунга каш-даа кирген, ынчалза-даа, эш Мындыря ону бюрократтыг ёзу-биле эртирип, тоовайн турар.

Эш Мандрова библиотеканың номдептерлеринге кончуг кам чок, хирлиг шала кырынче уш-баш чок октагылаптар.

Ол ышкаш номчукчуларның конференциязын эртирерин номчукчулар улуу-биле манап турарлар.

Чоннуң культурлуг негелдезин мынчаар хандырып болур бе дээрзин эш Мындырянның, ылаңгыя эш Мандрованың харыылаарын бистер дыннаксап тур бис.

И. ПАРФЕНОВ.

Солун парлалга чагылгазын дүргедедир

ШАГААН-АРЫГ. **(Телефон-биле).** Улуг-Хем районда 1952 чылдың солун парлалга чагыдылгазы кончуг оожум чоруп турар. Ооң тодаргай барымдаазы болза, район пийтчзи-биле төп парлалгаларны санаваска безин областың болгаш районнуң бодунуң 3719 кезек солуннарын чагыдып алыр турган, бо чылдың ноябрь 26-га чедир ооң иштинден чүгле 397 кезек солуннарны чагыдып алган болуп турар.

Тус-тус солуннарның талазы-биле ап көөрге, «Шын» солунну чагыдып алыр планын—9 хуу, «Тувинская правданы»—29,5 хуу, «Тыванын апыяктарын»—7,4 хуу, «Сылдысчыгашты»—15,7 хуу болгаш районнуң солуну «Кызыл Тукту»—5,5 хуу күүседип турар. Моон алгаш көөрге, районнуң партия, совет, комсомол болгаш өске-даа хөй-ниити организациялары солун парлалга чагыдып алырының ужур-дузазын чедир үнелеп көрбейн турары тодаргай.

Ынчангаш бо чугула ажылды чоокку хүннер иштинде бедик шынарлыг организастап чорудар чорук онза негетинип турар.

БИСТИҢ КОРР.

КНО-нуң Кол Ассамблеязының алдыгы сессиязы

ПАРИЖ, ноябрь 29. (СЭТА-ның тускай корреспондентизи). Үш күрүнелерниң (АКШ, Великобритания болгаш Франция) «Бүгү чепсектиг күштерни болгаш бүгү боо-чепсегллэшкинни таарыштырары, кызыгаарлаары болгаш денге кызырары» деп адатынып турар резолюциязының болгаш ол резолюцияга ССРЭ-ниң төлээлериниң киирген эдиглериниң талазы-биле ниити санал-онал солчуушкуну сөөлзүреп турар.

Ноябрьниң 29-туң эртенги хуралынга элээн каш латин-америк чурттарның — Бразилияның, Доминикан республиканың, Перунуң болгаш Венецуэланың төлээлери үве чугаалааннар. Чугаалажып турар айтырыг талазы-биле бот-боттарының аразынга төпшээрежилгелерге үндезилээш, төпшээрежилгениң төлевилелин ажылдап кылгаш, ону Кол Ассамблеяга киирип келир төлээде кудуку комитетке тургузар дугайын ол төлээлериң хөй кезии чугаалап турганнар.

Перунуң төлээзи хуралдың улуг кезиин бодунуң чугаазы-биле чулчуруп эрткен, ооң чугаазының сорулгазы болза, үш күрүнелериң саналын дээрге, ол күрүнелериң тайбың күзээн сорулгалыг дээри болуп турган. Үш күрүнелериң резолюциязының төлевилели-биле совет эдиглериниң аразында дүгжүп турар ниити хевир дыка хөй деп ол медеглээн. Ооң чугаалап турарын ёзугаар алырга, ындыг ниити үүлдер болза, кайы-даа саналдар чепсекти дүжүрериг көрүп, эндере чепсегленишкин ужундан улуска таваржып турар аар-берге чоруктарны чок кылыры ол болуп турар. Үш күрүнелериң резолюциязының төлевилели болза, боо-чепсекти кызырарын ниитизи-биле көрүп, ол сорулганы атомнуг чепсекти хоруур дээнин анаа чепсектерден эгелээш бар-ла турган чепсектерни данзылаар чорук-биле солуп турар дээрзин чажырар дээш Перунуң төлээзи бодунуң чугаазынга үре-түннел чок оралдажыышкынны кылган. ССРЭ-ниң төлээлериниң сүмелеп турар эдиглери дээрге, боо-чепсектерни соңгаарлатпайн кызырарының, атомнуг чепсекти озал чокка хоруурунуң, бүгү делегей контролюн тургузарының талазы-биле тодаргай хемчегларни айтып турары-дыр.

Катышкан Штаттарның, Великобританияның болгаш Францияның тайбың күзелдеринге идегээринче Совет Эвилелин Перунуң төлээзи кыйгырган. Ооң-биле чергелештир Атлантика бөлүглениишкининиң чурттарының бөдүүн улустары дайын күзевейн турда-ла, ол чурттарның чагырыкчы бөлүктериниң политиказы улустарның тура-соруктарынга удурланган агрессчи сорулгаларлыг деп үве тодаргай. Ол бөлүглениишкинде чурттарның даштыкы херектер министрлери Кол Ассамблеянын сессиязынга эвес, а Соңгу-атлантиканың агрессчи бөлүгленнишкининиң Римде сессиязында хуралдап, чепсегленишкин сүрүүшкүүн болгаш дайын белеткелдерин күштелдиреринің хемчеглерин чугаалажып турарлар.

Белорусс ССР-ниң төлээзи К. В. Киселев хуралдың сөөлгү үезинде үве чугаалааш, үш күрүнелериң резолюциязының төлевилелиниң болгаш ол төлевилелге киирип турар совет эдиглериң дугайын айтып, атомнуг чепсекти хоруурун болгаш ол хоруушкунга бүгү делегейниң шыңгыы контролюн тургузарын Совет Эвилели күзеп турда, үш күрүнелериң ол төлевилели болза, боттарының агрессчи сорулгаларын — боо-чепсектерни кызырарының дугайында чугаалажыышкыннар-биле дуглап алгаш, атомнуг бомбаларны кылып үндүрерин улам-на көвүдедип, ооң курлавырларын мөөннээринче угланган болуп турар — деп медеглээн.

— Совет Эвилелиниң болгаш улус демократиязының чурттарының кырынче америк чагырыкчы бөлүктер атомнуг бомбаны октаар деп турары чажыт эвес-ле болгай. Америк дайынзырак атомчуларның дорт күзелбодалын илередирге бо-дур. 1951 чылдың январьниң 31-де сенатор Фулбрайт мынча дээн: «Бистер атомнуг бомбаны бир дугаарында ажыглавас бис деп Россияга бадыткаар болзувусса мелегей болур ийик. Бистер атомнуг бомбаны кайы-даа минуталарда ажыглап болур бис деп үвени Россия билип алган турзун деп чугаалаар ужурлуг бис деп бодап тур мен». Чепсектиг күштер херектериниң талазы-биле сенат комиссиязының кежигүнү Морзе 1951 чылдың май айның 17-де радио дамчыштыр кылган чугаазынга «Чоокку чылдың дургузунда Американың Катышкан Штаттары атомнуг чепсекти тургузарының шынар болгаш сан-даа талазы-биле дыка бурунгаарлай бээрлер, ынчангаш олар бир чыл болгаш-ла Совет Эвилелинге удур дайынны эгелеп болур болгаш ону дискек кырынга олуртуптар аргалыг болурлар» — деп медеглээнин Киселев тодаргай чугаалаан.

— Атомнуг чепсекти хоруурундан болгаш ол хоруушкуннуң шыңгыы күүселдезинге контрольдю тургузарындан АКШ-тың чагырыкчы бөлүктериниң ойталап турар чоруу болза, атомнуг чепсекти боттарының белеткеп турары дайынынга ажыглаар дээр сорулгазындан хамааржып турар — деп Белоруссияның төлээзи демдеглээн.

Америк чагырыкчы бөлүктериниң атомнуг бомбаны хоруурунга төпшээрешпейн турарының база бир чылдагааны болза, атомнуг бомбаны кылып үндүрер чорук оларга канчаар-даа аажок улуг кончааны берип турарында болур дээрзиниң дугайында көргүзүп турар элээн хөй фактыларны ол чугаалаан.

Үш күрүнелериң резолюциязының төлевилелинге ССРЭ-ниң төлээлери эдигни киирген болгаш ол талазы-биле дугуржулганы ажылдап кылгаш, Айыл чок чоруктуң Төвүлелинге 1952 чылдың февральдың 1-ге чедир киирип келирин атомнуг энергия болгаш анаа хевирниң чепсектериниң талазы-биле коммиссияга дагзып турары билдингир болгай. Атомнуг чепсекти хоруурунуң, ону кылып үндүрериң соксадырының база кылдынган атомнуг бомбаларны үгле тайбың сорулгаларга ажыглаарының дугайында болгаш ол дугуржуушкуннуң күүселдезин хынаары-биле бүгү делегейниң шыңгыы контролюн тургузар дугайында Кол Ассамблеяның доктаалдарының күүселдезин хандырып турар хемчеглер ол дугуржулгада көрүп турар.

Чаа дайынны болдурбазының, кандыг-даа кем-буруу чок кижилерни массалыы-биле кырып-хыдырын болдурбазының, атомнуг энергияны тайбың сорулгаларга ажыглаарының талазы-биле сорулгаларны үгле Совет Эвилелиниң айыткан сруу хандырып болур — деп Белоруссияның төлээзи айыткан.

Боо-чепсектерни «хевирлер аайы-биле» тодарадыры болгаш хынаары деп турар үш күрүнелериң саналын ол шүгүмчүлээн. Оларның саналының утказын ёзугаар алырга, чепсектиг күштерниң болгаш боо- чепсектиң дугайында медеглелдерин чыырының бүгү планының, ол медеглелдерни хынаары болгаш айытынган хемчеглериң херек кырынга боттарының салым-чолу англи-америк бөлүглениишкиниң холунга кирер ужурлуг болуп турар-дыр — деп Киселев чугаалаан.

Ындыгның ужурунда чепсекти хынаарда бир хевирден бир хевирже шилчииринің айтырын шиитпирлээри АКШ-тан, Англиядан болгаш Франциядан хамааржыр болур. Ынчан, бир эвес алдынган медеглелдер оларның соонуургалдарынга ажык чок болур болза, дараазында хевирже киреринің олар төпшээревейн барып болурлар ышкажыл. Ол хамаан чок эң-не айыылдыг чепсек — атомнуг чепсекти эң сөөлгү хевирге хамаарыштырып турары чепсекти хевирлеп хынаар дээр чоруктуң сорулгазын тодаргай айтып турар.

АКШ-тың болгаш Атлантика бөлүглениишкиниң өске-даа чурттарының чорудуп турар политиниң агрессчизин сойгалап турар элээн каш фактыларны көргүспүшаан, ол мынча деп чугаалаан:

— Үш күрүнелериң киирип келген резолюциязының төлевилели боо-чепсектерни кызырарының дугайында шуугаашкыннарга болгаш чугаалажыышкыннарга көрүп турар айтырыгны будулдурар сорулгалыг пропаганда-дыр деп үве мырыңай тодаргай. Үш күрүнелериң саналының чогаадыкчылары болгаш ооң талалакчылары данзылаашкынның болгаш чепсектер хевирлериниң дугайында үргүлчүлелдиг шуугаашкычнары-биле Соңгу-атлантика пактызының чурттарының боттандырып турары боо-чепсекти эндере бүдүрерин дуглаарын оралдажып турарлар.

Үш күрүнелериң киирген саналынга ССРЭ-ниң төлээлериниң киирген эдиглери кирбес болза, ол айтырыг чепсектиг күштерни болгаш боо-чепсекти кызырарының, атомнуг чепсекти хоруурунуң дугайында болгаш ол шиитпирлериниң күүселдезин хынаарынга улустар аразының шыңгыы контролюн тургузарының дугайында сорулга күүсетинмес ужурунда Белоруссия ССР-ниң төлээлери ССРЭ-ниң төлээлериниң киирген эдиишкиннерин деткип тур — деп Белоруссия ССР-ниң төлээзи чугаалаан.

Тайбыңның Пактызы дээш!

ВАРШАВА. Ноябрьниң 26-да Варшавага Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң Венага болган сессиязының шиитпирлеринге холбаштырган хурал болган. Ол хуралды тайбың талалакчыларының Бүгү-польша комитеди чыылдырган. Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң кежигүнү, тайбың талалакчыларының Бүгү-польша комитединиң даргазы профессор Ян Дембовский хуралды ажыдып тургаш, сессияның шиитпирлериниң канчаар-даа аажок улуг ужур-дузазын демдеглээн. Ол шиитпирлер болза, улам чидигленип турар делегей байдалының үезинде бүгү-делегейниң улустарынга тайбың камгалалы дээш демиселдиң оруун айтып турганнар.

Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң оралакчы даргазы профессор Инфильд мынча деп чугаалаан: «Бистиң ажыл-чорудулгавыстың стратегиязы бөдүүн: тайбың талалакчыларының Варшавага болган улуг конгрезинге чугаалашкан бүгү идеяларны, база сорулгаларны боттандырары дээш быжыг туруштуг демисел болур, өске-биле чугаалаарга, атомнуг сепсекти хоругдаары дээш, боо-чепсекти дүжүрери дээш, база Германияны болгаш Японияны чепсегдээринге удур демисел болур, колониалдыг улустарның хосталгазы болгаш хамаарышпас чоруу дээш, улустарның бот-боттарының аразынга культурлуг харылзаазы дээш, база эртем дайынга эвес, а тайбынга херектиг болзун дээш, беш улуг күрүнелериң аразынга чугаалажыышкыннарны боттандырары дээш, база КНО агрессияның эвес, а тайбыңның херексели болзун дээш демисел болур».

Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң сессиязының хүн айтырыының ийиги пунктузунга холбажып турган улустар аразының культур харылзаазының дугайын Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң кежигүнү Леон Кручовский чугаалаан.

Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң вена сессиязының шиитпирлериниң дугайында улуг илеткелди Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң кежигүнү Остап Длуский кылган.

Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң вена сессиязының шиитпирлерин шуут деткээн резолюцияны чыылганнар диңмиттиг адыш часкаашкыннары-биле хүлээп алганнар.

(СЭТА).

Тайбың камгалалының Лондон Төвүлелиниң конференциязы

ЛОНДОН. Ноябрьниң 25-те Лондонга Тайбың камгалалының Лондон Төвүлелиниң чылдың болур ийити конференциязы ажытынган. Ол конференция болза, Лондоннуң тайбың талалакчыларының чер-чер организацияларының хөй кезиин катыштырып турар. Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң кежигүнү Айвор Монтегю конференцияга Тайбыңның Бүгү-делегей Төвүлелиниң вена сессиязының түннелдериниң дугайында илеткел кылган. Төвүлелдиң сөөлгү 12 айлар дургузунда ажыл-чорудулгазының дугайында отчёт илеткелди Тайбың камгалалының Лондон Төвүлелиниң секретари Хью Фокнер кылган. Беш улуг күрүнелериң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Кыйгырыгның адаанда Лондонга 223 муң 300 хол үжүктери чыгдынган деп ол чугаалаан «Чоокта чаа парламент соңгулдаларының үезинде соңгулда округтар бүрүзүнге кол айтырыг болза, тайбың дугайында айтырыг болуп турган деп Фокнер чугаалаан. Лондоннуң профэвилелдер комитеттериниң болгаш профэвилелдериң чер-чер организацияларының хөй кезии тайбың дээш күзелин илереткеннер».

Тайбың дээш шимчээшкиниң чорудар дугайында шиитпирни конференция дараазында лозуннар-биле хүлээп алган: Кореяда дайынны соксадыры болгаш бүгү-ниити чепсегдээшкин дүжүрүүшкүнү дээш демисел; беш улуг күрүнелериң аразынга Тайбыңның Пактызын чарар дугайында Кыйгырыг адаанга хол үжүктери чыыр талазы-биле кампанияны күштелдирери; экономикага өлүмнүг саңлдар халдадып турар чепсегленишкининге удур демисел; база дайын пропагандазынга удур демисел. Ооң-биле холбаштыр Лондоннуң улуг-улуг районнарынга тайбың талалакчыларының хөй-хөй митингилерин чорудар, тайбың камгалалының ажыл-чорудулгаларын болгаш амыдыралдың деннелин кудулдырынга удур ажыл-чорудулгаларны таныжып көөрү-биле үлетпүр ажылчыннарының конференциязын организастаар, Чөөн-чүк-биле Барыын-чүк аразынга садыгны калбартып чорудары дээш демиселди өске организациялар-биле кады чорудар деп шиитпирни конференция үндүрген.

(СЭТА).

Чаңгыс талалыг „тайбың" керээзин болгаш америк-японнуң агрессчи „айыыл чок чоруктуң пактызын" япон парламентиниң күштүг болдурганының дугайы

ШАНХАЙ. (СЭТА). Билдинип турары-биле алырга болза, япон парламентиниң 12 дугаар онза сессиязынга Сан-Франциского чаргын чаңгыс талалыг «тайбың» керээзин болгаш япон-америктиң агрессчи шериг дугуржулгазын — «айыыл чок чоруктуң пактызы» деп адаар эвилелди күштүг болдурарының дугайын чугаалашкан. Америк империалистер-биле сырый харылзаалыг монополисчи бөлүктериниң сонуургалын илередип турар, буржуаз-помещик партиязының төлээлекчилериниң парламентизиниң ийи палаталары ол айтырыгның талазы-биле бадылаашкының хөй болурун эгезинде-ле шиитпирлээн. Чазактың либералдыг партиязы парламентиниң кудуку палатазында 466 депутаттарның иштинде 284 депутаттары бар, төвүлекчилер палатазында (үстүкү палатада) 250 депутаттарның иштинден 80 депутаттары бар. Демократтыг деп адаар реакциялыг партия кудуку палатада 66 депутаттыг, төвүлелчилер палатазында 28 депутаттыг, улуг банкирлериң болгаш капиталистериң сонуургалын илередип турар «Риокуфукай» деп бөлүк үстүкү палатада— 54 депутаттыг. Ол реакциялыг парламент фракциялары америк империалистериң Японияга албадааны кинчилелдиң керээлерин күштүг болдурары дээш бадылаан.

Ынчалза-даа ооң организакчылары — Иосиданың чазааның болгаш Риджуэйниң штабының планнап турганы ышкаш ол документилерни күштүг болдурары чаңгыс эп-сеткилдиг эвес болган. Бадылаашкының түннелинден көстүп турары болза, ийи палаталардан чаңгыс талалыг «тайбын» керээге удур 92 депутаттар бадылаан (кудуку палатадан 47 депутат, төвүлекчилер палатазындан 45 депутаттар) агрессчи «Айыыл чок чоруктуң пактызынга» удур — 151 депутаттар бадылаан. Коммуистиг, ажылчын-тараачын болгаш социалистиг партияларның депутаттары кинчилелдиг керээлерге удур бадылаан, (улустуң сонуургалының сатыныкчылары, «тайбың» керээзи дээш бадылаан барыын социалистер «айыыл чок чоруктуң пактызы» дээш бадылаарын дидинмээннер), а ол ышкаш кинчилелдиг керээлерни ажыы-биле деткиирин чамдык реакциялыг партияларның депутаттары база дидинмээн.

Демократтыг деп адаар партияның үш кежигүннери — Исида, Кобаяси, Согода кудуку палатада «тайбын» керээзин болгаш «айыыл чок чоруктуң пактызын» күштүг болдурарынга удур бадылаан. Олар октябрь 26-да керээлерни күштүг болдурганынга удурун илередип, партиядан үнгеннер. «Дайини курабу» деп буржуазтыг парламент бөлүктүң 5 кежигүннери (ооң иштинде Икуо Ояма болгаш Горо Хани) база «Риокуфукай» бөлүктен бир депутат — Томи Кара олар төвүлекчилер палатазынга чаңгыс талалыг керээлерге удур бадылааннар.

Парламентиге чугаалажыышкыннар чоруп турар үеде депутаттар — коммунистер Ионехара, Канеиван болгаш өскелер-даа ол керээлериң агрессчи болгаш колонийчи характерлиин илередип, кинчилелдиг керээлерге шиитпирлии-биле удурланганнар. Совет Эвилелинин, Кыдат Улус Республиканың киржилгези чокка ат салган «тайбың» керээзинин хоойлу талазы-биле хандыг-даа күштүг эвезин, а америк-япон агрессчи «айыыл чок чоруктуң пактызын» Японияны Азияда америк агрессияның чепсээ болдурарынче угландырганын олар айтып турган.

Парламентиге кинчилелдиг керээлерни чугаалажыры-биле чергелештир бүгү чуртка анаа удурланыышкынның массалыг чыскаалдары болгаш митингилери болуп турган. Ноябрь 17-де профэвилелдериниң мурнунга чаңгыс талалыг «тайбын» керээзинге болгаш агрессчи «айыыл-чок чоруктуң пактызынга» удурланыышкынның чыскаалын организастап эртирген.

Кореяда болуушкуннар

Улустуң армиязының Кол командылалының дыңнадыы

ПХЕНЬЯН. Кореяның Улус-Демократтыг Республиказының Улустуң армиязының ноябрь 28-те медээлээни болза, Кореяның Улустуң армиязының катыжыышкыннары сырый деткимчези-биле бүгү фронтуларга камгалалдыг тулчуушкуннарын чорударын үргүлчүлеп, америк-англи эжелекчилериниң болгаш лисынманчы шериглериниң дириг күжүнге болгаш техниказынга улуг чидириглерни таварыштырып турар.

Ноябрьниң 27-де Янгунуң соңгу талазында төөн фронтуга америк кезектер Улустуң армиязының камгалал шугумун чаза таварыыр сорулга-биле элээн каш атакаларны чоруткан. Ынчалза-даа, Улустуң армиязының күчүлүг удурланыышкынынга таварышкаш дайзын аткаарлаар ужурга таварышкан.

Барыын болгаш төп фронтуларга Улустуң армиязының катыжыышкыннары фронтунуң тус-тус участоктарынга ол черлеринге ужур-дузалыг тулчуушкуннарны чорудуп турар.

Ноябрьниң 28-те Сунчхонь, Вонсан, Аньбень болгаш Муньчхонь районнарда тайбың чурттакчыларны араатанзыы-биле бомбалаарын үргүлчүлеп турган дайзынның ийи самолёдун Улустуң армиязының зенитти кезектери болгаш дайзынның самолёттарын кедеп адар адыгжы-анчыларның кезектери андара аткан.

(СЭТА).

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннар

ПЕКИН. Ноябрь 27. (СЭТА). Синьхуа агентилелиниң корреспондентизиниң Кэсондан медээлеп турары болза:

Кореяда тайбыңчыдылга дугайында чугаалажыышкыннарда төлээлериң бо хүнгү пленарлыг хуралынга кудуку комитеттиң чеңдип алганы хүн айтырыының ийиги пунктузунуң дугайында дугуржулганы деткээн, а ол ышкаш кудуку комитеттиң бо эртен хүлээп алган турып турар хамаарылга шугумун ёзугаар тургускан шериг кызыгаарлаашкын шугумун деткээн. Ол бадылатынган дугуржулганы ёзугаар, бир эвес шериг тайбыңчыдылгазының дугайында дугуржулгага 30 хүннериң дургузунда ат салдынар болза, тургустунган шериг кызыгаарлаашкын шугуму өскертинмес болур.

Кореяның Улус армиязының болгаш кыдат улустуң эки-турачыларының төлээлериниң баштыны генерал-Нам Ирниң айытканы болза, тайбыңчыдылга дугайында дугуржулганы дүргени-биле чарары болза, бистиң таланың үргүлчү болгаш кызымакайы-биле чеңдип ап турган сорулгазы болур. Ынчангаш бир эвес ийи төлө ниити күштү үндүрер болза, 30 хүннериң дургузунда шериг тайбыңчыдылгазының дугайында дугуржулганы чеңдип ап болур бүгү аргалар бар болуп турар.

Хүн айтырыының 2-ги пунктузунуң талазы-биле ёзу барымдаалган дугуржулганы чеңдип алгаш, төлээлериниң пленарлыг хуралы ам хүн айтырыының үшкү пунктузуң: «аткылажыышкыннарны соксадырыр болгаш Кореяның девискээринге тайбыңчыдылганы боттандырарын, ооң иштинде аткылажыышкыннарны соксадырының болгаш тайбыңчыдылганы боттандырып чорударын хайгаараарының талазы-биле аппараттың пункциязын болгаш төлээлекчилериниң составының санын ажылдап кылырын» чугаалажырынче эгелеп кирген.

(СЭТА).

Египет улуска удур дайылдажырын Англи эжелелдиң солдаттары күзевейн турар

КАИР. Чоокта чаа Суэц канал зоназында турар англи эжелел шериглериниң кезектеринден 16 африк солдаттар дезип үнгеннер. Олар болза, египет улуска удур демисежиринден ойталаан болгаш Төрээн чуртунче дедир чандырарын негээннер.

Сөөлгү үениң дургузунда англи шериглериниң кезектеринден ол-ла чылдагаан-биле 100 африк солдаттар дескен деп «Аль-Ахрам» солунда бижип турар.

«Аль-Ахрам» болгаш «Аль-Мысри» солуннарның тускай корреспондентизиниң Исмаилиядан дыңнадыын ёзугаар алырга, англи чепсектиг күштериниң кезектеринден африк солдаттарның дезип турары-биле болгаш оларның үймээзини-биле чергелештир ноябрьниң 25-те англи шериг эрге-чагыргалары бүгү африк солдаттарның чепсээн хурааган.

(СЭТА).

Харыысалгалыг редактор О. А. ТОЛГАР-ООЛ.

ССРЭ-ниң УЛУС АЖЫЛ-АГЫЙЫН КАТАП ТУРГУЗАРЫНЫҢ БОЛГАШ ХӨГЖҮДЕРИНИҢ

Күрүнениң бешки чээшкини

1951 чылдың ноябрьниң 11-де Мары хоорайга болган ийиги ойнаашкынның тиражының НҮҮРТЭЭР ТАБЛИЦАЗЫ.

Чээшкиниң бүгү 275 разрядтарының дараазында сериялыг болгаш дугаарларлыг облигастары ойнаашкынга таварышкан

Сериялың №№	Облигастың №№	Ойнаашкының хемчээли	Сериялың №№	Облигастың №№	Ойнаашкының хемчээли	Сериялың №№	Облигастың №№	Ойнаашкының хемчээли	Сериялың №№	Облигастың №№	Ойнаашкының хемчээли
080008	44*)	1 000	083593	40*)	1 000	089213	1—50	500	094821	1—50	500
080057	19*)	1 000	083612	1—50	200	089249	20*)	5 000	094890	03*)	1000
080177	20*)	1 000	083634	42*)	1 000	089271	01*)	1 000	094911	1—50	200
080180	1—50	200	083667	21*)	10 000	089326	06*)	1 000	094924	1—50	200
080345	1—50	200	083721	49*)	1 000	089397	1—50	200	094987	1—50	200
080557	17*)	1 000	083747	23*)	1 000	089406	1—50	500	095271	03*)	1000
080692	32*)	1 000	083784	38*)	1 000	089434	23*)	1 000	095513	1—50	200
080789	1—50	200	083973	1—50	200	089472	5*)	1 000	095579	1—50	200
080955	1—50	200	083996	14*)	1 000	089496	16*)	1 000	095658	09*)	1000
080949	39*)	1 000	084068	10*)	5 000	089503	1—50	200	095717	17*)	1000
081964	1—50	500	084137	29*)	1 000	089649	39*)	1 000	095782	35*)	1000
081021	1—50	200	084209	1—50	500	089909	1—50	200	095839	40*)	1000
081100	1—50	200	084252	1—50	200	090136	45*)	1 000	095930	25*)	1000
081101	16*)	1 000	084453	23*)	1 000	090281	18*)	5 000	096010	1—50	200
081112	48*)	1 000	084571	1—50	200	090317	25*)	1 000	096069	16*)	1000
081196	27*)	1 000	084754	36*)	1 000	090428	1—50	200	096621	21*)	1000
081380	45*)	1 000	084883	03*)	1 000	090436	48*)	1 000	096810	1—50	200
081437	1—50	200	084984	1—50	500	090463	03*)	1 000	096960	1—50	200
081473	26*)	1 000	085028	43*)	1 000	090494	03*)	1 000	097098	37*)	5 000
081593	43*)	1 000	085290	46*)	1 000	090534	34*)	1 000	097181	1—50	200
081607	1—50	500	085586	39*)	5 000	090549	01*)	1 000	097254	1—50	200
081739	27*)	1 000	085859	12*)	10 000	090635	1—50	500	097271	30*)	1 000
081758	10*)	5 000	085983	22*)	1 000	090692	29*)	1 000	097570	41*)	1 000
081771	12*)	10 000	086183	14*)	1 000	090783	30*)	1 000	097681	33*)	1 000
081808	13*)	1 000	086441	04*)	1 000	090802	06*)	1 000	097717	39*)	1 000
081854	08*)	1 000	086647	1—50	200	090941	35*)	1 000	097928	1—50	200
081999	05*)	1 000	086651	05*)	1 000	090977	1—50	500	098202	13*)	1 000
082005	29*)	1 000	086693	22*)	1 000	091099	48*)	1 000	098206	1—50	500
082054	20*)	1 000	086765	1—50	500	091609	2[illegible]*)	1 000	098384	1—50	200
082293	45*)	1 000	086782	15*)	10 000	091740	29*)	1 000	098439	03*)	1 000
082469	17*)	1 000	086871	07*)	1 000	091957	1—50	500	098570	01*)	1 000
082495	1—50	200	087210	1—50	500	092010	1—50	200	098614	1—50	200
082618	24*)	1 000	087640	1—50	200	092066	1—50	200	098621	1—50	200
082685	37*)	5 000	087642	10*)	1 000	092315	13*)	1 000	098646	1—50	500
082794	24*)	1 000	087693	1—50	200	092334	1—50	200	098704	02*)	1 000
082830	1—50	500	087919	05*)	1 000	092936	45*)	1 000	098773	08*)	5 000
082895	14*)	1 000	087991	50*)	25 000	093069	33*)	1 000	098867	21*)	1 000
082906	10*)	1 000	088081	01*)	1 000	093220	1—50	200	098923	28*)	1 000
082928	27*)	1 000	088361	1—50	200	093434	26*)	1 000	099067	19*)	5 000
083005	15*)	1 000	088650	21*)	1 000	093802	42*)	1 000	099075	1—50	200
083349	1—50	200	088782	43*)	1 000	093974	28*)	1 000	099122	1—50	500
083360	39*)	10 000	088816	36*)	1 000	094181	26*)	1 000	099394	1—50	200
083443	04*)	1 000	088872	1—50	200	094198	1—50	200	099447	1—50	200
083450	50*)	1 000	088919	1—50	500	094393	30*)	1 000	099762	1—50	200
083470	24*)	5 000	089110	1—50	500	094756	1—50	500	099915	26*)	1 000
083472	1—50	200							099976	1—50	200

*). Бо сериялың оон арткан 49 облигация номерлери бүрүзүнге 200 рубльлин ойнаашкыны таварышкан.

*) Күркүш-ажылдың ажаалга кассазының болгаш күркредиттин Тыва область эргелели.

РЕДАКЦИЯНЫҢ АДРЕЗИ: Кызыл Щетинкин кудумчузу, бажың. 7. ТЕЛЕФОННАРЫ: Харыысалгалыг редакторнуң 3—62; харыысалгалыг редакторнуң оралакчызының, партия амыдыралының, культура болгаш уран-чүүл килдистериниң—3—88; харыысалгалыг секретарьниң —4—98; пропаганда болгаш агитация, көдээ ажыл-агый, үлетпүр болгаш транспорт, чагаа килдистериниң—3—68; иштики информация, бухгалтерияның—3—65.

Б01949. Облчүүкомнуң типографиязы